

Nemška ofenziva nima uspehov

NEMŠKE ZGUBE ZNAŠAJO 1550 TANKOV IN 30.000 MOŽ

Moskva, Rusija. — Nemška ofenziva, ki so jo Nemci skrbno pripravljali zadnja dva meseca in isto začeli izvajati zadnje nedelje večer, dosedaj ni dosegla nobenega posebnega uspeha. Le v okolici Belgoroda so Nemci dosegli par vasi, ki so pa brez vsake strateške vrednosti. Stala pa jih je dosedaj ta ofenziva ogromne žrtve. Rusi so se naučili obrambnih metod zlasti proti letalskim napadom in proti napadom tankov. Nemci so zopet poizkusili masne tančine in letalske napade, to je, da na malem prostoru koncentrirajo veliko množino letal in tankov in tam tolečejo, dokler ne pretolčejo bojne linije, naker skušajo svoje oklopne oddelke naglo razliti za hrbet sovražnika. Proti tem načinom bojevanja so Rusi iznašli nove obrambne metode, s katerimi naravnost, kakor v mlinu meljejo in drobne sovražne čete in njih opremo. Ti načini obrambe so pokončali tekem prvih treh dni Nemcem do 2300 letal in več, kakor 1550 tankov, pravijo poročila. V moštvu pa so Nemci zgubili več, kakor 30.000 mož in vse to za par ubogih vasi okrog Belgoroda. Na podlagi teh dose-

danjih žrtev, nemška ofenziva ne le, da ni dosegla nobenega uspeha, marveč če se upošteva ogromne žrtve, velik neuspeh. Kolikor so Rusi dosedaj pokazali imajo ti premoči v zraku in na kopnem. Preurano je seveda še napovedovati, kaj bodo Nemci skušali doseči v drugih delih fronte. Mnogi opazovalci so mnenja, da bo ofenziva jenjala in da bodo Nemci skušali tudi drugod pred svetom napraviti utis, kakor to delajo doma pred nemško javnostjo, da to ni nemška ofenziva, marveč ruska in da so jih Nemci zaustavili. Resnica je seveda čisto drugačna. Nemci s to ofenzivo skušajo Ruse oslabiti in vreči iz tira ruske priprave za jesensko ofenzivo, pred katero imajo Nemci velik strah. Nemci se pač bojijo končnega obračuna, ki se bliža.

JAPONCI DOZIVELI PORAZ V KULA ZALIVU

Zavezniški stan, Avstralija. — Zavezniška ofenziva proti severnemu delu solomonskih otokov, dasi še ni zaključena in gre naprej, je že dosedaj dosegla velike uspehe. Ameriška mornarica in ameriški avijoni so izvojevali nad Japonci sijajne zmage. Japonske zgube so 10 proti 1. Posebne uspehe je dosegla ameriška mornarica, ki je presenetljivo napadla japonske ladje v Kula zalivu in potopila devet japonskih vojnih ladij, dočim so Amerikanci v tem napadu zgubili samo eno lahko križarico Heleno. Tudi v letalstvu imajo Japonci visoke zgube, omenjajo poročila. Poleg omenjenega poraza na morju, pa so Japonci zelo poraženi tudi na kopnem na otokih. Amerikanci izkrcavajo dnevno svoje čete pri Mundi in drugih krajih. Ameriška ofen-

ziva v severnih Solomoni se smatra v vojaških krogih za eno največjih zmag, ki bo zelo velikega pomena za nadaljne operacije v Tihem morju. Značilno je pa še posebej to, da so te dni ob istem času Amerikanci udarili tudi na otok Kisko v Aleutih pri Alaski. Bombardment Kiske je bil večer tako silovit, da pričakujejo vsak čas izkrcanja ameriških čet. Operacije za osvojitve Kiske znajo trajati dalj časa radi neugodnega vremena, ki se pogosto spreminja v Aleutih.

SLOVENSKI UJETNIKI V TABORIŠČU V INDIANI

Atterbury, Indiana. — V ujetniškem taborišču, ki je oddaljeno od mesta Indianapolis kakih 30 milj, se nahaja med Italijani tudi 22 slovenskih fantov iz Julijske Benečije, starih od 20 do 24 let. V Afriki so zavezniki odbrali Poljake in druge slovenske ujetnike in jih vzeli v svojo armado, te slovenske fante pa so nekako prezrli. V omenjenem taborišču v Indiani jih je po naključju odkril Vencel Batič, sin slovenskih staršev, rojen v Ameriki. Ko je šel tam mimo, ga je eden "italijanskih" ujetnikov čez žično ograjo po slovensko poprosil za cigareto. Ta fant se je potrudil in dobil imega in popis vseh ostalih Slovencev v ujetniškem taborišču. Izročili so mu tudi pismo, v katerem prosijo, naj se ameriški rojaki potegnejo zanje, da bodo sprejeti v ameriško armado in se bodo tudi oni

šli lahko bojevat za svobodo Jugoslavije, ker so Slovenci, ne Italijani, najmanj pa fašisti. Fantje seveda ne znajo angleško in si nikakor ne morejo pomagati. Vencel Batič je imena in pismo prinesel v Slovenski dom v Indianapolisu ter vse skupaj izročil Mr. S. Škorjanču, ta je pa obvestil uredništvo Prosvete, ki je vse objavila 7. julija. V tem taborišču je 2000 italijanskih ujetnikov, ki jih je ameriška armada zajela v Tuniziji. To pa niso vsi vojni ujetniki (Nadaljevanje na 6. str.)

Naše čete, ki pristanejo na otoku Attu, znajo hitro znositi nove zaloge streliva in orožja na kopno. Od čolna pa do suhega napravijo živo verigo in podajajo predmete eden drugemu iz rok v roke. Amerikanci so sasedli ta strategični otoček nedaleč od Japonske, potem ko so z velikim naporom pregnali iz njega Japonce.

KAJ SE ZGODI, ČE BOMBNIK ZAIDE

Boise City, Okla. — Proslava 4. julija je bila že pozabljena, ko je zgodaj zjutraj 6. julija na presenečene in prestrašene prebivalce tega mesta nadomna priletelo iz zraka pet majhnih bomb, ki so se razletele z velikim pokom. Najbrž bi jih bilo priletelo še več, ko bi ne bili nenadoma ugasnili luči po celem mestu.

Kaj se je zgodilo? Častniki iz armadnega letalskega oporišča v Dalhart, Texas, so pojasnili skrivnost. Vrsta bombnikov je bila poslana na vežbanje v metanju bomb na za to pripravljene kraj blizu Conlen, Tex., 30 milj južno od Boise City. Eden aeroplanov pa je zašel in je pomotoma spustil svoje bombe nad mestom. Nihče ni bil poškodovan, toda ena bomba je napravila luknjo v baptistovski cerkvi, druga pa je malo polomila neko garažo. V teh bombah, ki so narejene nalašč za vežbanje, je samo pesek in razmeroma zelo malo razstrelilnih snovi.

PITNA VODA V CHICAGI V NEVARNOSTI

Chicago, Ill. — V torek popoldne je v Chicagi zelo lilo in je padlo le za malo manj kakor štiri inč dežja. V jezero je pritisnila odtočna voda iz mesta in reka Calumet se je vzdignila in tekla nazaj v jezero celih osem ur. Naslednje dni so videli v jezeru velike toke umazane vode, ki je prišla iz podcestnih odtokov in reke Calumet. Vodni inženirji so izjavili, da bi ti toki prav lahko prišli do sesalk na koncu 67. ceste in tako okužili pitno vodo za vse prebivalce južno od 39. ceste, kar bi se gotovo zgodilo, če bi pihal več ali manj močan veter od juga. Ob posebno hudih nalivih pitna voda v Chicagi južno od imenovane ceste ni posebno zanesljiva, pa naj zmečejo še toliko klorina v njo. Kadar se bo vsled tega začela kaka večja epidemija, se bodo pristojne oblasti že zganile, če ne prej.

Biti brez slovenskega lista v teh časih se pravi biti brez zveze s svojim narodom.

KRIZEM SVETA

London, Anglija. — Berlinski radio poroča, da so nemški submarini "pred kratkim" potopili devet zvezinih ladij v skupni teži 53.000 ton, ne pove kateri. To poročilo se sploh ne da primerjati z zvezinimi poročili o zadnjih izgubah in je po vsej priliki iz trte izvitvo.

Montreal, Canada. — Dne 1. julija se je v ladjedelnih Canadian Vickers Limited nenadoma potopila vladna ladja ledorušilka Lady Grey, ki so jo tukaj predelavali in barvali. Ko so bili že do malega gotovi z delo, se je ladja kar meni nič tebi nič pogreznila na dno.

Wellington, Nova Zelandija. — Ministerski predsednik Peter Fraser naznanja, da je neki Hudson bombnik z novozelandsko posadko iz oporišča na Guadalcanalu v Salomoni potopil neko veliko japonsko podmornico. Tudi druga japonska podmornica, ki jo je omenjeni aeroplan obdeloval iz zraka, skoraj gotovo ni ušla.

Washington, D. C. — Gen. Henri Giraud, poveljnik francoskih čet v Severni Afriki in soprodsednik Francoskega odbora za narodno osvobodjenje, je dne 7. julija prispel v Washington na posvetovanje s predsednikom Rooseveltom. Po sprejemu je prezident povabil generala Girauda in njegovo spremstvo, kakor tudi ravnatelja svojega lastnega oddelka, admirala Williama D. Leahyja, na čajanko v Belo hišo.

Lewiston, Maine. — Vojna delavska komisija se je te dni obrnila na armadno poveljstvo s prošnjo, naj bi ji armada posodila 600 vojakov, da bi pomagali potrgati grah v državi Maine, ker je dozorel, pa ni zadosti delovnih moči, da bi ga bilo mogoče pospraviti.

Pittsburgh, Pa. — Sedaj so se tudi ženske pridružile vrstam "piketov", ko so premo-garji, organizirani v United Mine Workers of America, odklonili poziv, da bi delali brez unijske pogodbe, zapri sedem rudnikov in zadržali povrnitev k delu med 115.000 rudarji, ki kopljejo mehki premog v Pennsylvaniji.

NORVEŽANI SO PTIČI

London, Anglija. — Posebni poročevalec za The Chicago Daily News poroča, da so te dni rodoljubni Norvežani prav imenitno Nemce potegnili za nos. Izdali so poziv vsem nemškim vojakom na Norveškem, naj nikar ne dezertirajo čez mejo na Švedsko, pod pozivom pa so ponaredili podpis generala Nikolaja von Falkenhörsta, poveljnika nemških okupacijskih čet. Zadnji petek je bil ta poziv nabit po hišah in drevih po vsem Norveškem. Domačini so se smejali, Nemci pa so bili kar rdeči od jeze. Toda nemški vojaki v resnici v precej znatnem številu uhajajo čez mejo na varno, posebno starejši; mlajši, ki so bili vzgojeni v nazijski šoli, še vedno verujejo v končno Hitlerjevo zmago, ne pa tako starejši. Omenjeni poročevalec je na lastne oči videl na Švedskem štiri koncentracijska taborišča, naponjena z nemškimi vojaškimi begunci iz Norveške.

JACK DEMPSEY SE JE RAZPOROČIL

White Plains, N. Y. — Jack Dempsey, lieutenant commander v Rezervni obrežni straži in prejšnji svetovni prvak v boksanju, še vedno ni bil zadosti močan, da bi ustrahoval svojo ženo Hannah Williams Dempsey, ki je bila prej pevka v šaljivih operetah ali glasbenih komedijah, in je menda delala komedije tudi svojememu možu, borilcu Jakatu, ker je, kakor pišejo časopisi, metala oči za drugimi, ki niso bili tako močni kakor njen Jaka. Jaka je na sodišču zahteval razporočo in jo pred par dnevi tudi dobil.

48-URNI DELAVNIK ZA AVTOMOBILSKE MEHANIKE

Chicago, Ill. — Ker primanjkuje izučeni avtomobilskih mehanikov, bodo morali vsi kar jih je po tovarnah, kjer je zaposlenih osem ali več delavcev, v Chicagi, calumetskem okrožju, v jolietkem okrožju in po dolini reke Fox od 1. avgusta naprej delati najmanj 48 ur na teden. Tako je izjavil Dean Williams H. Spencer, krajevni ravnatelj Vojnega delavskega urada v Chicagi.

GERILCI SO SE IZVILI IZ NEMŠKIH KLEŠČ

Jugoslovanski gerilci priznajo, da so v zadnjih bojih izgubili 2.000 mrtvih in ranjenih, toda pravijo, da so Nemci izgubili veliko več. — Tudi v Sloveniji gerilci ne mirujejo.

O borbah v Jugoslaviji

London (Associated Press). — Tukajšnji jugoslovanski krogi poročajo, da so jugoslovanski gerilski oddelki v Hercegovini in Crni gori po 40-dnevnih bojih ustavili in odbili nemško ofenzivo: zdaj so že sami presli v proti-napad. Jugoslovanski patrioti so pretrgali železniško progo Sarajevo-Užice med Stanbolčičem in mestom preko reke Drine; prisilili so Nemce, da se umaknejo nazaj v Hercegovino in vzhodno Bosno.

Jugoslovani priznavajo, da so izgubili približno 2.000 mrtvih in ranjenih, izjavljajo pa, da so nemške trditve, glasom katerih bi znašale njihove izgube 12.000 mož, napačne in lažnive. O nemških izgubah poročajo, da so mnogo večje nego one, katere so pretrpeli gerilci.

Isti krogi poročajo tudi, da so oddelki jugoslovanskih patriotov pretekli teden v Sloveniji uničili nemški oklopni vlak. Nadalje so vrgli iz tira več vlakov, ki so prenašali nemško vojaštvo.

V premogokopih v Zagorju so uničili nekaj rovov in različne naprave in stroje.

Zaplemba imovine upornika Alojza Eencerja

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča: Zaplenjena se vsa premočna in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Eencerja Alojza živ. Franca in pok. Ivane Mohor, roj. 18. julija 1906 v Kamniku, biv. tamkaj na št. 59, delavca, v prid zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini. Ljubljana, dne 5. apr. 1943. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli.

Zaplembe v Ljubljanski pokrajini

(Posneto iz Bazovice št. 68 z dne 23. maja 1943). Oblasti so zaplenile imovino štirim upornikom: Grumu Jožefu iz Del. Brezovice, Petriču Antonu iz Kamnika, Rodelju Josipu iz Preserja in zdravniku dr. Jenku Andreju iz Dev. Marije v Polju-Vevčah.

Srbski gerilci osvobodili sovjetske ujetnike

List Soviet War News, katerega izdaja sovjetska ambasada v Londonu, prinaša v svoji številki od 3. junija t. l. naslednjo vest: "V začetku letošnjega leta so izbrali Nemci precejšnje število sovjetskih vojnih ujetnikov in jih poslali v Grčijo na delo na utrdbah vzdolž obale. Potovali so z močno stražo skozi Srbijo, kjer se je njihov vlak ustavil na postaji pri Stalaču, ubili.

Meščani so stvar izvovali in jo sporočili glavnemu stanu oddelka srbskih gerilcev.

"Vlak je imel kreniti iz Stalača zgodaj zjutraj. Toda predno je do tega prišlo, so gerilci pobili stražo na železniški progi in nastavili zasado. Ko je vlak privozil na izbrano mesto, so mu dali znak, da se ustavi. Ko je strojevodja začel ustavljati vlak, so nemški stražarji skočili na progo, da ugotove vzrok.

"Razvil se je hud boj. Več Nemcev je bilo ubitih, ostali pa so zbežali. Gerilci so nato odprli vrata tovornih vagonov, v katerih so se nahajali sovjetski ujetniki in jih izpustili. Vlak so nato poglani v zrak in so se vrnili z osvobojenimi Rusi v svoj glavni stan, kjer so proslavili srečni dogodek.

"To ni bilo prvič, da so jugoslovanski gerilci osvobodili vojne ali politične ujetnike na poti na prisilno delo. Mnogo je njihovih rojakov, katere so rešili, ko so se nahajali na potu v Nemčijo.

"Slovenski gerilci so prav pred kratkim osvobodili nekaj francoskih delavcev iz njihovega koncentracijskega taborišča."

Kvizlingi odvzemajo delavcem denar za rekonstrukcijo

Washington. — Hrvaška mesta in vasi, opustošena v bitkah, bodo na novo sezidana z denarjem, odvzetim delavcem. O priliki nekega nedavnega občinskega sveta v veliki prefekturi v Karlovcu, so sklenili občinski svetniki, da bo vsak delavec v okraju moral darovati enodnevno plačo za izvedbo rekonstrukcijskega programa. Šele pozneje so sklenili svetniki, da bodo tudi sami darovali podobno vsoto za isti cilj. Akoravno so nacistom pokorni občinski svetniki upali s to prisilno-kontribucijo nabrati med delavci visoko vsoto denarja, so vendar dozdaj nabrali šele 600.000 kun, kar bo pač težko zadostovalo, da se popravi in nanovo sezida številne vasi in mesta v tej prefekturi, od katerih so mnoga tako opustošena, da jih ne bo več mogoče popraviti; tako neusmiljena je borba med jugoslovanskimi patrioti in okupacijskimi četami, katere podpirajo ustaši.

Črnogorski patrioti ubili italijanskega poveljnika

Washington. — Glasom oddaje rimskega radia, katero je zabeležil OWI, je bil komandant 28. italijanskega infanterijskega polka, polkovnik Paolo Vercisi, nedavno ubit v Crni gori. Italijanska radio oddaja se pritožuje nad "črnogorskimi uporniki", da so ujeli polkovnika v zasado, z vsem njegovim spremstvom, ter ga ustavili na postaji pri Stalaču, ubili.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891

Izhaja vsak torek in petek.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Telefon: CANAL 5544

The first and the oldest Slovene newspaper in America.
Established 1891

Issued every Tuesday and Friday.

Published by
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Phone: CANAL 5544

Naročnina:	Subscription:
Za celo leto \$4.00	For one year \$4.00
Za pol leta 2.00	For half a year 2.00
Za četrt leta 1.25	For three months 1.25
Za Chicago, Kanado in Evropo:	Chicago, Canada and Europe:
Za celo leto \$4.50	For one year \$4.50
Za pol leta 2.25	For half a year 2.25
Za četrt leta 1.50	For three months 1.50

POZOR! Številke poleg vašega imena na naslovni strani kažejo, do kdaj je plačana vaša naročnina. Prva pomeni mesec, druga dan, tretja leto. Obnavljajte naročnino točno.

Dopisniki so proseni, da dopise pošljejo vedno malo prej, kakor zadnje ure predno je list zaključen. Za torkovo številko morajo biti dopisi v uredništvu najkasneje do petka zjutraj prejani teden. Za petkovo številko pa najkasneje do srede jutra. — Na dopise brez podpisa se ne odira. — Rekopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, June 10, 1943, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

KRIZA JUGOSLOVANSKE VLADE

(Objavlja ONA)

Nova jugoslovanska vlada, ki se je rodila iz dolge krize, v kateri sta ostala dva poskusa sestave novega kabineta brezuspšna, je naletela v hrvaških političnih krogih na precej slab sprejem in malo odobravanja. Prvi znaki pomikanja stabilnosti so se pokazali v dejstvu, da je izgubila svojega ministra za šume in rude, Jovana Banjanina.

Banjanin, ki je Srb, je s svojim odstopom podprl in podčrtal obožbo Hrvatov, da novi ministerski predsednik, Miloš Trifunović, zastopa težnje in ambicije Pan-Srbov proti zahtevam enakosti skupin Srbov, Hrvatov in Slovencev v okvirju skupne narodne države vseh, Jugoslavije. Pretekli teden je mladi kralj Peter poveril Jovanu Banjaninu nalogo, da sestavi novo vlado, toda njegov poskus se mu je ponesrečil.

Visoka in važna osebnost iz hrvaških političnih krogov je obtožila Trifunovića, ki je predsednik srbske radikalne stranke, da podpira ono politično strujo, ki je nasprotna ustanovitvi federativne Jugoslavije in stremi za tem, da se ustvari nekakšno Veliko Srbijo, kamuflirano pod podobo Jugoslavije. Hrvati razlagajo in pripisujejo tej Pan-Srbski politiki vse notranje politične homatije, ki so v teku zadnjih dvajset let vznemirjale politično življenje Jugoslavije.

Hrvaška osebnost, ki je dala Overseas News Agency te podatke, je izjavila, da je Trifunović o priliki svojega obiska v Zedinjenih državah z največjo odločnostjo podpiral politični program jugoslovanskega ambasadorja Koštantina Fotiča, katerega strogo pan-srbsko naziranje se zrcali v pisanju "Ameriškega Srbobrana", srbskega lista, ki izhaja v Pittsburghu.

(Elmer Davis, direktor Office of War Information-a, je nedavno obtožil list "Ameriški Srbobran", da podpira naziistični propagandni program in škoduje vojnemu naporu. Davis je dejal, da Department of Justice, State Department in OWI že dalje časa opazuje politiko tega časopisa s skrbjo).

Tudi sestava kabineta kot taka ni po godu — tudi v njej se zrcalijo pan-srbske tendence, kajti dvojica Hrvatov v tej vladi se nahaja pred desetorico Srbov, ki imajo vrhu tega v rokah tudi vse odločilne in politično važne portfelje kot "zunanje zadeve", "vojno" in "notranje zadeve".

"O priliki dodelitve ministerstev niso uvaževali niti načela sorazmerja, niti važnosti in pomena posameznih političnih strank", je izjavil naš hrvaški informator. "Hrvatska Seljačka Stranka dr. Vlatko Maček-a — ki je zdaj v ječi na Avstrijskem — ima le dvojico portfeljev, četudi ona predstavlja 4.000.000 Hrvatov in je dobila o priliki zadnjih volitev v letu 1938 nič manj nego 800.000 volilnih glasov.

"Na drugi strani pa imajo Srbi, ki predstavljajo v celoti 6.000.000 ljudi, DESET ministerstev v rokah. Srbska demokratska stranka, ki je dobila portfelje zunanjiv zadev in socialne oskrbe, je o priliki zadnjih volitev dobila komaj 40.000 glasov.

"Kljub svojemu slabemu vtisu sta vstopila dva predstavnika hrvaške kmečke stranke v novi kabinet, toda edino le v cilju, da rešita načelno edinost države — v obeh zavznikov in v obeh hrvaškega naroda v domovini. Kljub temu pa sta si seveda popolnoma na jasnem, da je premoč pan-srbskega vpliva v tej novi vladi popolna in izrazita.

"Zelo zanimivo je dejstvo, da so pan-srbski elementi izločili iz vlade prejšnjega ministra za delo Budisavljevića, predsednika srbske demokratske stranke na Hrvaškem, v kateri se nahajajo skoro vsi na Hrvaškem živeči Srbi. Ta stranka se je bila pridružila dr. Mačeku v njegovem odporu napram beograjskemu centralizmu.

"Budisavljević je bil trmast nasprotnik pansrbskih tendenc prejšnje Jovanovićeve vlade in njenih nedemokratskih

nih in diktatorskih metod. Izločili so ga iz vlade brez dvoma radi te opozicije ter so s tem prekršili načelo, da morajo biti v vladi zastopane vse stranke.

"Pričakuje se sicer, da bo nova vlada izdala deklaracijo v prid federativnemu in demokratskemu sistemu vladanja v Jugoslaviji, toda Hrvati dvomijo radi srbske premoči, dali bo novi kabinet tudi zares ravnal v soglasju s temi načeli. Mnogo bolj verjetno se jim zdi, da se bo pan-srbska in proti-hrvaška politika nadaljevala s še večjo silo in še bolj hipokritično."

Pripomnil je tudi, da bosta zopetna navzočnost generala Draže Mihajlovića kot ministra vojne in splošni pansrbski značaj nove vlade brez dvoma partizane v Jugoslaviji neprijetno iznenadila. Toda, je dodal, predstavniki hrvaškega naroda bodo tudi nadalje priporočali, da se v domovini brez odloga nadaljuje boj vsega naroda za osvoboditev rodne zemlje.

Dodatek uredništva: Zgorajšnji članek smo prejeli od "Overseas News Agency" (s kraticami ONA) in smo ga dobesedno objavili, ker se nam vidi umesten. Naj se pojmi o "jugoslovanstvu" in pa o "srbski politiki" bistrijo in razčiščujejo. Obžalujemo le, da Slovencev v članku nihče ne omenja, kakor da so pozabljeni od Srbov in Hrvatov! Zanimaj nas tudi, kaj bo k vsemu temu izjavilo vodstvo naše ga Slovenskega narodnega kongresa?

KAKO JE BILO DOMA NA BELOKRANJSKEM

Popisuje Mary Kolbezen
Pueblo, Colo.

Domovina draga, mila, Zemlja mojih mladih dni, O zakaj sovražnik kruti Zdaj tepta te in mori!

Nisem mislila, da bo sovražnik udrl v našo lepo Belo Krajino, pa sem brala v časopisih, kako se bojujejo okoli Metlike, Gradaca in Črnomlja. Saj so se Lahu vedno sline cedile po naši lepi deželi; še ko je bila Avstrija, ji je leta 1867-1868 odgriznil lep kos zemlje, z več lepimi mesti, kakor Milan in Benetke (Velice), in vedno je še gledal, kako bi šel še naprej, v Trst, Reko, Zagreb in Ljubljano.

Brala sem, kako so v Gradacu, mojem rojstnem kraju, kmetom vso živino pobrali. Kako naj potem ubogi kmet živi! Kaj se naj sam v pljugh vpreže in orje? Kako naj si živeža pridelava? Še v turških časih tukaj ni bilo tako težko.

Mnogo naših rojakov je, ki jim je Bela Krajina le malo znana, posebno če niso tam blizu doma. Zato pa naj malo popišem svoj rojstni kraj.

Če greš od Ljubljane proti Novemu mestu, od Novega mesta pa proti goram Gorjanci, ki v polkrogu zakrivajo Belo Krajino, se ti odpre velikanska planjava; povsod ravnina, kamor oko nese. Doli po polju in še dalje, na Hrvaško, prav doli do Jadranskega morja, ni velikih gor ne dolin, in je lepa rodovitna zemlja. Vendar pa je narod reven, ker poprej ni bilo nobenega prometa, dokler ni bilo tam železnice.

Belokranjska železnica je bila narejena šele leta 1914, ravno pred prvo svetovno vojno. Od Novega mesta ne posebno daleč je skozi Gorjance predor, ki pri Semiču ven pride, potem gre železnica proti Črnomlju, Gradacu in Metliki, in pri Metliki gre čez reko Kolpo na Hrvaško in po Hrvaškem dalje proti morju.

Iz Metlike do Črnomlja je dobre tri ure hoda, a Gradac je nekako v sredi med temi dvema mesti. Ima znamenit grad še izza turških časov. Preden opišem ta grad, moram povedati še nekaj drugega.

Ko sem še v solo hodila in bila morala hoditi tri leta v drugi razred, ker je bila pri nas v Podzemlju samo dvorazredna šola, so me starši poslali v šolo v Črnomelj. Nas je več tja hodilo, ker tam so bili višji

razredi in so učili tudi nemško.

Nikoli ne bom pozabila, kak vtis je name naredil prvi dan moje šole. Ob pol deveti uri se zberemo v šoli, ob deveti uri pa gremo v cerkev, ki je zraven šole, veličastna lepa cerkev sv. Petra. Povejo nam, da bomo pri maši peli. Orgle zabučijo, mi pa iz stotero mladih grl zapojemo ono vedno lepo pesem "Pred Bogom poklekimo, povzdignimo sree!" Zdelo se mi je, da se kar cerkev trese, in sem upala, da nas bo Bog uslišal, za kar ga prosimo. Pri nas doma je bila šola samo pol dne, v Črnomlju pa ves dan.

Zdi se mi, da so bila tista leta najlepša leta mojega življenja.

In ko hodim zadnje leto v šolo, so bili dečki posebej, deklince posebej. Nas je učila jako nadarjena učiteljica. Pisala se je Magda Pezdirc, doma pa je bila iz Metlike, pevka pa taka, da malo takih; vedno bi bila rada pela in še nas je pridobila, da smo rade pele. Prav vse smo jo rade imele in tudi ona nas. Ko smo imele kako težko nalogo, nam je vse lepo razložila in še na tablo napisala in rekla, če kateri ne more vsega zapopasti, naj kar njo vpraša, in če bomo pridne in prej naredile, bomo šle potem ročna dela delat in pele bomo. Vse smo bile vesele. Če pa nismo pele, nam je pa zgodovino brala, največ iz turških časov.

Ko nam enkrat tako bere, nas nenadoma vpraša, če vemo, kje je kak tak zgodovinski grad. Nobena ni vedela. Potem še mene vpraša, pa sem tudi rekla, da ne vem. Tedaj pa ona pravi: "Pri vas v Gradacu je tak grad, ki mu Turek ni mogel nič."

Ta grad je zelo visoko zidan. Kaki dve nadstropji izgleda kakor en sam kamen, v nadaljnjih dveh nadstropjih ima samo nekatere line za zrak in svetlobo, potem šele pridejo okna in stanovanjske sobe. Kadar so slišali, da Turek prihaja, so vsi kmetje pobrali svojo vrednost in živino in hiteli v grad. Živina je bila v tistem prostoru, kjer so bile, kakor sem rekla, samo nekatere line. Notri so imeli hrano in vse kar je bilo treba za ljudi in živino. Pred gradom pa so imeli viseči most, ki so ga doli spustili, kadar so ga rabili, in so ga na škripah zopet gori potegnili in ga porinili nazaj na zato narejen žid. In okoli gradu je voda tekla, in če je Turek tudi prišel čez vodo, ni mogel gradu nič, ker ni bilo tako visoke lestve, da bi dosegla do prvega okna, in naj si je Tu-

rek metal puščice, baklje, in žgal grmade, ni mogel nič, ker kamen ni hotel goreti. Tistikrat se niso pušk imeli, da bi streljali; le tiste krive meče so imeli, s katerimi so morili in klali ljudi. Seveda, ko bi imeli topove in zrakoplove, bi bilo kmalu vse v razvalinah.

Toda grad je sedaj ves drugačen. Vse je predelano. Tudi voda je spredaj zasipana in most zazidan. Tista voda pa teče tako nenavadno, da se še dandanes vsak tujec čudi. Če prideš od Metlike — voda, če prideš od Črnomlja — voda, in čez celo vas voda in lep most čez; na eni strani mlin, na drugi žaga.

Zakaj pa se temu delu Slovenije pravi Belokrajina ali Bela Krajina? Zato, ker so tukaj pred 100 leti in prej ljudje nosili le belo obleko, moški in ženske. Ta obleka je bila vsa doma narejena. Tam so pridelovali dosti lanu, potem so delali prejo, iz te so tkali doma precej lepo platno, iz tega platna pa so delali obleko. Vsaka dekle, ki se je hotela možiti, je morala znati presti in z balo je morala prinesti tudi kolovrat (spinning wheel), drugače se ni možila.

Moški so nosili široke hlače, ki so jim rekli bregeše. Srjaca je bila čez pleča gosto nabrana; nosili so jo kar čez hlače in širok pas čez.

Zenske so nosile kikle z modercem in čez pas jako in drobn nabrane. Imele so nekatere rokave, ki so bili tudi jako nabrani; spredaj so bili daljši, da so se tudi z belim predpasnikom prepasali, zadaj pa so samo viseli doli do pasu. Na glavi so nosile peče in avbe.

Taka nekako je bila belokranjska noša, toda ko so začeli tujci prihajati v deželo in prinesli drugo nošo, je prvotna narodna noša popolnoma izgnila; le ime je še ostalo.

(Dalje prihodnjič)

IZ URADA JPO, ŠTEV. 9

Waukegan-No. Chicago, Ill.

Pred nekaj dnevi je sobrat blagajnik Frank Nagode zopet odposlal na glavno blagajno JPO svoto \$250.00 v imenu Slovencev iz Waukegan-North Chicago naselbine. Gl. tajnik Joseph Zalar poroča, da je bila poslana iz urada Waukegan-North Chicago Community War Chest svota \$450.00. Ta svota in prejšnja svota \$750.00, katero smo prejeli iz tega urada, znašata skupaj \$1.200.00. Vsega skupaj imamo za dobiti iz tega sklada \$1.500.00 in upamo, da se bo nabralo toliko za to organizacijo, da dobimo vse, kar je nam bilo predpisano v naši kvoti. Ako bo vsak prispeval v sklad za kar se je zavezal, bomo gotovo tudi mi dobili polno svoto.

Naš račun pri pošiljanju prispevkov v glavno blagajno JPO sedaj znaša:

Prvo izplačilo .....\$ 500.00

Od piknika in darov..... 1.500.00

1. od Comm. War

Chest 750.00

Nadaljno izplačilo 250.00

2. Od Comm. War

Chest 450.00

Skupaj do jun. 30.....\$3.450.00

Ker ima blagajnik na rokah še nekaj prispevkov, bo mogoče poslati še svoto \$50.00 v kratkem, da bodo skupni prispevki iz Waukegan-North Chicago znašali \$3.500.00.

Vse to delovanje je izkaz složnosti in agilnosti med Slovenci v tej naselbini. Brez tega ne bi bilo mogoče napraviti tega dela, katero je samo na sebi bilo veliko. Prav lepa hvala vsakemu, ki je do sedaj pomagal in prispeval. Pa tudi za naprej želimo vašo potrpežljivost in naklonjenost.

S sobratskim pozdravom,

Anton Kobal, predsednik

Mrs. Jennie Keber, podpred.

Joseph Zorc, tajnik

Frank Nagode, blagajnik.

LETOS NA ZVEZIN DAN V LEMONTU

Joliet, Ill.

Zvezin dan, kateri se bode letos obhajal dne 25. julija v Lemontu, se vrši že četrto leto pod vodstvom podružnice št. 2, Chicago, Ill., in št. 20, Joliet, Ill.

Romanja k Mariji Pomagaj na Ameriške Brezje se udeležuje lepo število članic ter njih družine in prijatelji ne samo iz bližine, temveč tudi iz daljnih krajev.

Letos se bodo udeležili romanja Zvezini krožki iz dveh bližnjih naselbin. Prišel bo krožek št. 16, iz So. Chicago, pod vodstvom kapitanke Gladys Buck. Ta krožek bode letos že v drugič v Lemontu se udeležil romanja, toda letos bodo prišle v novih krasnih uniformah, katere so si nabavile med tem časom.

Dalje se bode udeležil romanja krožek iz Joliet, od podr. 20, katere bodo pod vodstvom kapitanke Jo Mahkovec to leto že četrty pot na Brezjah. Krožek iz Joliet sedaj nosi krasni naslov "National Champions", kateri naslov so pridobile na naši zadnji konvenciji v Pittsburghu, o priliki tekme Zveznih krožkov. Tu je bilo pet sodnikov vojaških častnikov in sicer od "Marines", med njimi dve ženski častnici. Izbrane so bile tudi nekatere delegatkinje za sodnice, katere same imajo krožke v svojih naselbinah.

Vse te in vojaški sodniki so oddali glasove za "Joliet Honor Cadets" kot prve zmagovalke. Bilo je pač častno za jolietso podružnico, da so to pot že v drugič prinesle prvenstvo domov. Prvič so prejele naslov "Honor Cadets" na Euclid Beach parku v Clevelandu, O., lansko jesen, toda sedaj so si pridobile še višje mesto, kajti spoznane so kot "Narodne Zmagovalke". Ta novi častni naslov nosijo s ponosom vse kadetkinje podr. 20, enako njih kapitanke Jo Mahkovec katera je z njimi imela mnogo truda in neprestanega vežbanja, predno so se dovolj izvežbale za tekmo.

Poleg zgoraj imenovanih dveh krožkov se bodo udeležile romanja tudi "Junior cadets" od podr. 20, Joliet, kateri krožek se je šele ustanovil pred šestimi meseci. Ta krožek ima 40 mladih deklet od 12 do 16 let, katere se vadijo enakih vajah v korakanju kot njih starejše sestestre kadetkinje. Ko dopolnijo svoja leta, bodo ta dekleta pristopila v odrasli oddelek kadetinj ali se pridružile "National Champs" krožku. Tudi te dekleta imajo svoje vaje vsaki teden.

Vsi trije zgoraj navedeni krožki bodo poleg romanja tudi pokazali svoje korakanje popoldne na Zvezin dan takoj po kosilu. Pogled na te tri krožke bode gotovo vzbudil mnogo zanimanja za vsakega, kateri želi razen navzočnosti pri sv. maši tudi nekaj razvedrila, kajti takega kot bode to, se ne vidi vsak dan.

Toda to še ni vse. Nastopile bodo deklice v narodnih nošah, najmlajše članice podr. 20, katere so še premlade, da bi bile junior kadetkinje.

Iz gornjih vrstic bode lahko videl vsak Slovenec ali Slovenka, da čaka mnogo lepega in zabavnega tiste, ki se bodo udeležili Zveznega dneva dne 25. julija v Lemontu.

Odločite se že danes.

Za publikacijo,

Josephine Erjavce.

AKCIJA JPO,SS IMA ZUPANJE PRI NARODU

Cleveland, O.

Glavni blagajnik Jugoslovanskega pomožnega odbora, slovenska sekcija, Leo Jurjovec mi pošilja poročilo o dohodkih v mesecu juniju. Ni tako slabo, ampak še boljše bi bilo lahko, ako bi se povsod ta

(Nadaljevanje na 5. str.)

DOGODKI

Med Slovenci po Ameriki.

S farme se je vrnil

Chicago, Ill. — Mr. Joseph Perko Sr., ki se je nahajal par tednov na oddihu na farmi pri rojaku Mr. Johnu Gorencu blizu Burlingtona, Ill., se je te dni pokrepčan vrnil domov, rdeč in zdrav kakor Karlovčan. Ko smo ga vprašali, kaj mu je najbolj pomagalo, je dejal: "Sonce, dober zrak, dobra voda, pa solata!"

Na dopustu

Chicago, Ill. — Iz Camp Blanding, Fla., je prišel domov na 10-dnevni dopust Frank Nahtigal, ki služi tam pri oddelku za mehanična popravila.

Pošiljata pozdrave

Fort Lewis, Wash. — "Tukaj je prav prijetno: lepi kraji in vse polno vojakov. — Mary Tomazin in sin Edward (iz Chicago)." —

Srebrna poroka

So. Chicago, Ill. — 25-letnico svojega zakonskega stanu sta obhajala 30. junija naročnika tega lista in moja sorodnika Mr. in Mrs. Joe Buchar. Mrs. Buchar je moje žene sestra. Hčere so jima nekaj lepega kupile za spomin. Sin, Corp. Joseph Buchar, bo v kratkem poslan čez morje; da bi le zdrav prišel nazaj! Slavljencema pa želim, da bi dočkala v zdravju, sreči in zadovoljnosti še zlate poroke. — Martin Golobič.

Pismo iz domovine

Cleveland, O. — Mrs. Antoinette Kennick iz 982 E. 63. St. je prejela pismo od svojega očeta iz stare domovine. Oče biše, da je brat Franc Misjak, ladijski kapitan, zaprt v koncentracijskem taborišču v Padovi. Vsi ostali pa da so zdravi. Njegova soproga in sinček sta zdaj v Novem mestu. Oče prosijo: če moreš, pomagaj! Pismo je datirano 20. julija 1941 ter je prišlo preko Vatikana in apostolskega legata v Washington in preko clevelandске škofije v roke Mrs. Kennick.

\$4,500!

Cleveland, O. — Toplomer Pomožne akcije slovenskih župnij je dne 3. julija kazal, da se je do takrat nabralo že \$4.500. Kdor more, naj hitro pomaga, da se bo toplomer čim prej povpspel do \$10,000.

Urednik Ivan Zupan

Cleveland, O. — Te dni bo preteklo 40 let odkar je Mr. Ivan Zupan, urednik Glasila KSKJ, prvič stopil na ameriška tla. Pred kratkim je obhajal svoj 68. rojstni dan. Pri tej priliki je prejel vest iz St. Louisa, Mo., da je prvič postal stari oče; pri njegovem sinu Vinkotu so kupili zalo hčerko. Zasluznemu možu želimo, da bi ucaikal še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Iz zapada

Hudson, Wyo. — Dne 21. junija je bil tukaj pokopan Anton Draksler, star 64 let, in rojen v Mavčah pri Smedniku. V starem kraju zapuščala ženo in več otrok.

Še en pogreb na zapadu

Port Angeles, Wash. — Pred kratkim je tukaj umrla Mary Bukovnik, stara 54 let in doma od nekod na Gorenjskem. Zapuščala moža, sina in dve omožni hčeri.

40-letnica poroke

Cleveland, O. — Dne 30. junija sta praznovala 40-letnico srečnega zakonskega življenja splošno poznana in spoštovana rojaka Mr. in Mrs. John Melle iz 6806 Bonna Ave. Poročena sta bila v cerkvi Sv. Vida.

NEDIĆ ZATIRA SVOJ LASTNI NAROD

Marionetni srbski diktator Milan Nedić preganja svoj lastni narod in ga goni na prisilno delo, ter pošilja, glasom vesti, publiciranih v njegovem lastnem časopisu, svoje lastne ljudi v Nemčijo kot prave sužnje. Nedićeva vlada je ravnokar uradno objavila v Beogradu, da se morajo prijavit vsi državljani rojeni v letih 1893 do 1907, torej vsi od starosti 36 do 50 let, za obvezno delovno službo. Glasom te naredbe bodo poslani uporni Srbi v Nemčijo, kjer bodo prisiljeni, da delajo kjerkoli in karkoli bo volja Adolfa Hitlerja. Ako Srbov od 36 do 50 let staroti ne bo mogoče najti, bodo njihovi sorodniki veljali za talce, tako odloča ta naredba.

Nedić se je tudi odločil, da prisili Srbe, da ga poslušajo kadar govori, hote ali nehoti. Njegov uradni list, Novo Vreme, je natisnil dne 5. junija vladno naredbo, ki določa, da je treba postaviti na javnih mestih, posebno pa v gostinjah, zvočnike, in vsakdo mora nehati jesti in poslušati. Oni, ki bi jedel ali govoril, kadar je odaja v teku, bo kaznovan na globo od 3.000 dinarjev ali pa 15 dni zapora.

Prav ta list Novo Vreme, ki je najbolj uradni vir vladnih vesti, poroča, da je Nedić sprejel skupino srbske mladine, ki se je po 4-mesečnem bivanju v Nemčiji vrnila domov. Te mlade ljudi, ki so v Nemčiji proučevali moderne metode obdelovanja zemlje, je sprejel v veliko častjo, jih pozdravil kot dobrodošle in jim dejal v svojem uradnem govoru: "Vi ste novi oznanjevalci novih dob. Vi ste stebri nove Evrope. Razjasnite obličja srbskega naroda. Nemška gostoljubnost je ravno tako velika kot srbska. Veliki nemški Reich vam je omogočil, da sijajno dovršite svojo nalogo." Novo Vreme pravi, da so srbski mladeniči na to z velikim navdušenjem ploskali Hitlerjevemu hlapcu. Toda na srečo je večina srbske mladine srdito sovražna nacističnemu diktatorju Srbije.

Početkom tega meseca je Nedić obiskal skupino mladih srbskih kmetov, ki so imeli odpotovati v Nemčijo po 10-dnevni pripravi v Beogradu. Govoril jim je, naj se pokažejo vredne

Hitlerjevaga novega reda in izjavil: "Vaša dolžnost je, da napravite konec svetu, ki je Srbijo napravil tako nesrečno. Pošiljam vas v Nemčijo, da tam napredujete in postanete stebri novega reda."

Toda Nedić se ne omejuje na to, da o novem redu govori. Z največjo strogostjo naganja svoj narod, da dela in se bori za ta novi red; vse srbske uradnike, ki nočejo sodelovati z njim v hlapčevanju napram Hitlerju, je pometal iz njihovih uradov. Novo Vreme je n. p. nedavno poročalo, da je Nedić odstavil vse uradnike Agrarne Banke, najmočnejše združne zveze, in srbskih poljedelskih združenj, obenem z vsemi njihovimi podružnicami in drugih njihovih pomožnih organizacij. Nedić bo sam imenoval nove uradnike. Vsi odpuščeni uradniki, o katerih se bo smatralo, da so krivi "disciplinarnih prestopkov", bodo kaznovani. Drugače povedano, vsi uradniki teh organizacij, katere je zgradil srbski narod, da bi služile srbskemu narodu v dobro, so morali odstopiti svoja mesta hlapcem nazistov.

Nazisti ta prizadevanja seveda visoko cenijo. Goeringov list, Essener Nationalzeitung, n. pr. hvali Nedićevo delo in pravi, da je velik patriot. "Nedić je zopet uvedel mir in red, konsolidiral je deželo in ji pokazal pot v bodočnost."

Nedić si je sestavil mnogobrojno propagandno ministerstvo, v katerem je nastavljenih na stotine nazističnih plačanec, ki potujejo po vsej deželi, prirejujejo shode in si na vso moč in z vsemi sredstvi prizadevajo, da bi pridobili srbski narod za Hitlerjev novi red. Ti nazijski propagandisti v vseh svojih govorih napadajo jugoslovansko vlado v Londonu in prigovarjajo srbskemu ljudstvu naj se bori proti onim Srbom, ki se upirajo Hitlerju, pa bodisi pripadnikom partizanov ali Mihajloviča. Vsak Srb, ki se upira nazistom, je takoj obsojen, da je agent Velike Britanije — to je vzorec Nedićeve propagande. In takšno je Nedićevo mnenje o onih junaških Jugoslovanih, ki žrtvujejo svoja življenja za svobodo in demokracijo.

TRPLJENJE SLOVENCEV

London, Anglija (ONA). — Poročila švedskega časopisja trde, da so Nemci na tem, da uničijo in iztrebijo Slovence kot in Madžari. Slovence grozi narod — isto delajo Italijani poguba kljub temu, da kontrolirajo slovenski gerilci nekatere predelje ozemlja.

V Sydsvenska Dagbladet, ki izhaja v Malmoe, piše neki Slovenec, da so Nemci deportirali 150.000 Slovencev, dočim so jih vrgli v zapore ali poslali na prisilno delo približno 20.000. Svoje domove jih je zapustilo 40.000, ki so zbežali. Nemci sami priznavajo, da so jih ustrelili do meseca avgusta 1942 nič manj kot 1973.

V svojem stremljenju, da germanizirajo od Nemcev okupirani del Slovenije, so njihove pravice in uničili vse slovenske oblasti odvzele Slovencev vse narodne spomenike. (Italijani so v Ljubljani porušili tudi spomenik kralja Petra, katerega je izklesal slavni kipar Ivan Meštrovič). Slovenska dekleta so deportirali v zloglasne hiše za nemške oficirje in vojake.

Prebivalstvo od Italijanov okupiranega dela se je zmanjšalo za 45.000 oseb, od katerih jih je bilo 30.000 deportiranih. 821 talcev in 658 takozvanih 'komunistov' je bilo ustreljenih.

Tudi usoda onih 100.000 Slovencev, ki so padli v pest Madžarom, je podobna. Tisoč članov obrtnih in izobraženih slojev je bilo deportiranih v notranjost Madžarske, dočim je madžarska aristokracija zopet prevzela vse one latifundije, katere je bila Jugoslavija s svojo agrarno reformo razdelila med kmečko prebivalstvo.

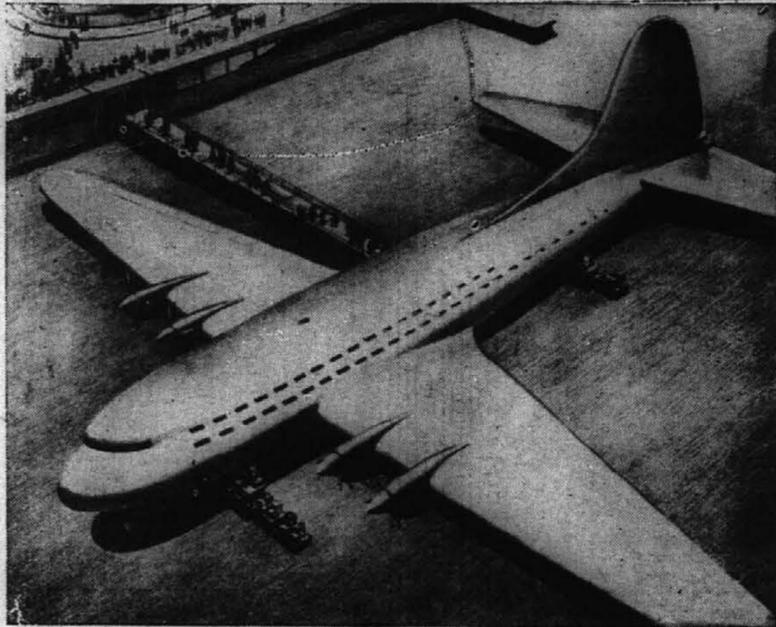
Kljub strašnemu terorizmu pa imajo slovenski gerilci še vedno v rokah kontrolo nad različnimi predeli v okrajih Novo mesto, Kočevje in Ilirska Bistrica. Ti podatki veljajo za pretekli mesec marec.

KRIŽEM SVETA

— La Salle, Ill. — Krasni Deer Park, ki se nahaja kakih pet milj južno-vzhodno od La Salle, je letos prevzela država in bo postal državni park. Javna otvoritev kot državnega parka bo v Deer Parku v nedeljo 11. julija. Guverner Green bo imel otvoritveni govor.

— Lansing, Mich. — Kronika tukajšnje škofije objavlja, da je od ustanovitve škofije 4. avgusta 1937 pa dosedaj bilo spreobrnjenih v škofiji 4300 ljudi, ki so prestopili v katoliško cerkev.

KAJ SE PRIDE

Kakor zatirajo United Air Lines, bomo dobili po vojni take velikanske potniške zrakoplove, v katerih bo potovanje čisto poceni, tako da bo milijonom ljudi mogoče za malo denarja med tedenskimi počitnicami obleteti celi svet.

TO IN ONO IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

VOJNE ZAHTEVE JEMLEJO KLAVNO ŽIVINO

New York, N. Y. — "Lend-Lease" naročila za zaveznike in pa zahteve lastne armade so vzrok, da je za civilno prebivalstvo skoro polovico manj klavne živine na razpolago, kakor je bilo preje. Posebno se višajo zahteve po goveji klavni živini.

TOPNIŠKI DVOBOJI PRI ROKAVSKEM KANALU

London, Anglija. — V ponedeljek jutro so izbruhli par ur trajajoči topniški dvoboji med dalekosežnimi angleškimi in nemškimi obrežnimi topovi ob rokavskem kanalu.

V REKORDIH JE DENAR

Pred leti, ko je začel radjo postajati bolj in bolj priljubljen, so mnogi prerokovali, da bo radio prevzel mesto fonografov ali gramofonov, kar se pa ni zgodilo. Veliko podjetje v Philadelphiji, ki dela glasbene rekorde, je plačalo znanemu ameriškemu popularnemu pevcu Bingy Crosbyju \$298.946 za rekordiranje njegovega petja leta 1942. To je razvidno iz letnega poročila, ki ga je poslala omenjena družba na Security and Exchange Commission. Isto podjetje je tudi plačalo popularnim voditeljem plesnih orkestrrov prav lepe svote. Jimmy Dorsey je dobil \$79.302, Fred Waring je pospravil \$33.600, Guy Lombardo je vtaknil v žep \$32.781, Woody Herman pa \$32.662. Pevke Andrews Sisters so dobile \$48.306, pevski kvartet "Ink Spots" pa \$21.111.

Kdor ni splošno znan po celi Ameriki, zanj se taka podjetja seveda ne zmenijo. V rekordiranju slovenskih pesmi in godbenih komadov ni denarja, ker je premalo trga in se takim podjetjem ne splača loviti mušic, ko imajo zadosti slonov na razpolago.

BOMBE S PARAŠUTAMI

Armadni izvedenci Z. D. so razvili bombo nove vrste, ki je posebno pripravna za napade na čete na tleh in njihovo opremo. Imenujejo jih "parašutne bombe" in jih spuščajo iz nizko letočih aeroplanov, odkoder padajo počasi proti zemlji in se razpočijo ravno tako visoko od tal, kakor je pač treba. Te bombe so majhne in nikdar ne tehtajo več kakor 30 funtov ter imajo v sebi veliko kovine v primeri z razstrelivnimi snovmi.

NEVAREN ZVEREM

Ko so veliki živinorejci v divjinah jugovzhodnega dela

države Utah povedali Royu Musselmanu, ki je tam okrog nastavljal pasti divjačini, da bi bilo za nje vredno \$1.000, ako bi mogel odstraniti volka, ki jim je že dolgo kral govedo in ovce, se je Musselman spraval na delo. Dognal je, kod se je volk potikal in mu je nastavlil štiri največje pasti, ki jih je mogel dobiti. Čez štiri dni se je volk, zakrknjeni grešnik, res ujel, Musselmanu pa so živinorejci odšteli \$1.200, poleg tega pa je dobil še državno nagrado. To se je zgodilo še leta 1917. Možaku je to tako ugajalo, da se je za naprej posvetil samo lovu na škodljivce domači živini v tisti okolici. V pasti je lovil in še lovi volke, kajote, divje mačke in druge sovražnike domače živine. Pri tem dobro zasluži, obenem ga imajo pa še za posebnega dobrotnika človeštva.

NI SE POTOPIL Z LADJO

Neki Tom Cain, ki služi pri naši mornarici, je prišel na dopust domov v Midland, Texas. Srce mu je bilo težko, ker bi bil moral doma povedati staršem svojega prijatelja Billa Cottrella, da tega ni več med živimi. Tom je na lastne oči videl, kako se je potopila v Pacifiku ladja, na kateri je bil imenovan prijatelj, in ga ni pozneje nikdar več srečal. Toda, ko je Tom stopil iz busa v Midlandu, kdo mu je prvi prišel nasproti? Nihče drugi kakor Bill Cottrell, ki je bil tudi doma na dopustu.

PODGANJE KRALJESTVO

Podgane se najraje zbirajo pod hišo ali poslopjem, kjer se leseni tlak ali dotika zemlje, ali pa je prav blizu zemlje. Neki J. S. Henkle iz Halltowna, W. Va., je imel tak tlak v svojem kokošnjaku in se je čudil, kako je bilo, da je imel vsak dan manj kokoši. Nazadnje ga je prijela jeza. Raztrgal je ves tlak in pobil vse podgane pod njim. Bilo jih je ravno 301.

KO BI ČLOVEK IMEL VSAJ PET AKROV

Neki list piše, da živi v Missouru neki Glee Greenley, ki je že 80 let star, pa še vedno sam nadzoruje vse delo na svojih 12 farmah, katere merijo skupno 5.000 akrov in ni nobena dalj od njegovega doma, kakor 20 milj. Stari moški jezdi na konju od enega kraja do drugega. Prej je imel celo 8.000 akrov, pa jih je med depresijo izgubil 3.000.

Ta vest je omenjena seveda samo zaradi tega, da pokaže, kako je ta človek star, pa je še

vedno delaven in nosi toliko odgovornost. Toda ko človek to bere, si ne more pomagati, da se ne bi pomudil pri številki 5000. Koliko zemlje imajo nekateri! Ko bi eden ali drugi izmed nas imel vsaj 5 akrov domače zemlje, pa bi lahko z veliko večjo sigurnostjo gledal v bodočnost. Prej ali slej bo prišlo do tega, da bodo velike tovarne raztresene po deželi in ne bodo samo po mestih. Delavci bodo delali v tovarni ali samo par dni v tednu ali pa samo par ur na dan, zraven tega pa bodo imeli majhne lastne farme, na katerih si bodo sami pridelali vsa potrebna živila. Marsikaj pa se bo moralo še spremeniti, preden bo taka razporedba zares pripravna in vsestransko zadovoljiva. Morada bomo ob kaki drugi priliki kaj več modrovali o tem.

DOBRE VESTI ZA SOVRAŽNIKA

Ta teden je bilo dobrih vesti za sovražnika, iz Združenih držav: Premogarski štrajk in rasni nemiri v Detroitu. Propagandisti iz Berlina, Rima, Tokija in Vichyja so se veselili teh novic, in so se potrudili da prikažejo ostalemu svetu kako je Amerika ogrožena z notranjnimi boji, kako Amerika niti same sebe ne more držati v redu.

Mi vsi znamo, da v resnici ni bilo tako strašno. Ampak mi tudi vsi vemo, da je bilo dovolj slabo. V nemirih v Detroitu je bilo izgubljenih 30 življenj in več kot milijon delavnih ur vojne napore, ki bi se lahko napravili, pa je bil izgubljen ker so beli in črni delavci ostali doma v velikem številu skozi tri ali štiri dni. Vlada trenutno nima dokazov da so sovražnikovi agenti podpirali te nemire, ali pa da so ti nemiri bili organizirani. Takih, čeprav manj resnih nemirov je bilo tudi v drugih centrih vojne produkcije že poprej. To samo pomeni, da so centri vojne produkcije mesta, kamor je prišlo mnogo novih belih in črnih delavcev, da je dosti resnih problemov s stanovanjskimi in prevoznimi potrebami — in tudi problemov z mladino in zabavo, in kjer so ljudje prišli do skrajne nervoznosti. V vsakem teh slučajev so se nemiri začeli z groznimi lažnimi vestmi — ene kjer stanujejo belci, druge vrste v krajih kjer stanujejo črnci — vesti, ki so se potem pokazale kot lažnjive. Detroit je pokazal kako take vesti lahko iz majhnega uličnega spopada privedejo do resnih nemirov. Vsak, ki širi lažne vesti pomaga Hitlerju.

SESTNAJSTLETEN VETERAN

Napisal Ivan Mali (ONA). — Šestnajstletni Clifford Wherley je res nesrečen fant — slekli so mu uniformo armade Zedinjenih držav, odpustili so ga, poslali ga domov in ga oblekli v civilno obleko, njega, ki je po dveletni vojaški službi že veteran — kljub svojim 16 letom.

Clifford Wherley je Amerikanez kakor 'ham and eggs' Doma je iz Elmwood, Ill., in borbene narave. Pravi, da je bila vedno njegova želja, da postane topničar v letalstvu. Mladi Wherley je za svoja leta zelo dobro razvit. Meri 5 čevljev 5, a težak je 155 funtov. Ni mu bilo posebno težko, da si pripiše 18 let, ko je pred dveletni leti, še pred Pearl Harborjem, sklenil, da pojde k vojakom.

Wherleyjeva rodbina doma v Illinoisu, ni vedela, da je sin odšel k vojsko, dokler jim tega ni povedal. Pustili so ga, ker so mislili, da bo ostal v Zedinjenih državah, da bo v dobrih rokah, dobro vežban in da bo imel mnogo zdrave zabave.

Pred par meseci pa jim je začel pošiljati pisma od onstran morja. Poročal je o obzoru nad Tunizijo, Pantellerijo, Sicilijo in Sardinijo, polnem protiletalskih granat. Pravil je o razburljivih zračnih borbah z nemškimi in italijanskimi letalci. To so bile stvari, katerih njegovi domači niso mogli prenesti. Stopili so torej takoj z zvezo z War Departmentom, javili njegovo resnično starost in zahtevali, da ga vojska pošlje zopet domov.

War Department je brzo začel raziskavati stvar in dognal kar sledi:

Mladi Clifford Wherley se je bil prijavil v vojaško službo in odšel na nabor 4 leta prej, nego je dosegel zakonito minimalno starost 18 let. V vojski je potem s pridnostjo in marljivostjo napredoval od navadnega vojaka do mesta štabnega sergeanta v Army Air Corps. V neži starosti 16-letnega mladeniča, je bil tako postal že zares vojak, hud in izkušen borec.

Mladi Clifford Wherley je dozdaj nakopičil 100 ur prisotnosti v zračnih bojih. Odlikovan je bil za svoje zasluge nič manj nego štirikrat — udeležil se je 21 vojnih poletov nad zemlji, katera so bila v rokah sovražnika. Vse to je brez dvoma velika stvar in izreden uspeh za komaj 16-letnega dečka.

War Department je poslal njegovemu poveljujočemu častniku takoj uradno pismo za "takojšnjo akcijo", ter je odločil, da je treba Clifford Wherleyja takoj odpustiti iz vojaške službe in ga brez odloga poslati domov. To povelje je bilo prečitano naglas vsej Wherleyjevi kompaniji, ki je morala med čitanjem tega povelja stati pozorno v vrstah, kakor na paradi.

"Tako sem bil divji in iz sebe, da nisem niti poslušal kaj so čitali v tem povelju," pravi mladi Wherley, ko pripoveduje svoje spomine o tem velevažnem, izrednem dogodku. "Toda bilo je sijajno, mnogo sem imel veselja in zabave, akoravno je bila služba včasih trda in naporna. Poleg tega pa je ta posel tudi precej huda preizkušnja za živce."

"Sel sem v vojsko, ker se mi je zaželelo razburljivih dogodkov in sem mislil, da jih bom tam našel. Prijavil sem se čisto iz svoje lastne volje. Svoje prave starosti pa jim seveda nisem mogel povedati, ker je bilo jasno, da me ne bi sprejeli. Moji starši o vsej tej stvari niso imeli nobenega pojma, dokler nisem bil sprejet in potrjen, a potem mi niso hoteli pokvariti veselja, ker so mislili, da bom ostal na ozemlju Zedinjenih držav."

"Moja želja je bila vedno, da postanem topničar. Domišljeval sem si, da je to najlepši posel v zračnih silah — saj sem tudi vedel, da bom v tej službi naletel na najbolj razburljive dogodke, ki jih je mogoče doživeti."

Od Wherleyjevih 21 bojnih poletov, jih je doživel 18 v ozračju nad Tunizijo, kjer je bilo nebo polno nemških letal in kjer so bile eksplozije granat protiletalske artilerije tako goste, da bi jih včasih zamenjal za oblak.

Enkrat je bil tudi v neposredni smrtni nevarnosti — kos granate je pretrgal njegov stolpič in prebil široko luknjo v njegov naslonjač, komaj frakcijo inča od njegovega ušesa.

Wherley nosi zračno kolajno s tremi vejicami hrastovega lista; to odlikovanje je dobil vsled velikega števila svojih poletov. Njegov pilot, Captain George E. Terhorst iz Terre Haute, Ind., smatra, da je Wherley "jako zmogel in spreten topničar."

"V nevarnih situacijah se ravno tako dobro obnaša kot mnogo starejši vojaki," poroča omenjeni Captain. "Prav nerad ga izgubim."

Naš nekdanji topničar je bil vstopil v armado v Peoria, Ill., in je bil dodeljen najprej tabornu v Scott Field, Ill., kjer je bil vežban kot novinec. Pozneje je bil pridelen eskadri bombarderjev, nastanjeni v South Carolina; od tam je bil lani poleti poslan na Angleško, odkoder je po invaziji meseca novembra odšel v Severno Afriko. Njegova eskadra je prvič stopila v akcijo na bojišču dne 30. decembra 1942.

Zdaj, ko ga vojska noče več v svojih vrstah, si želi Wherley dobiti posla v eni tovarni, ki izdeluje vojaško opremo. Z veseljem bi hotel delati v tovarni Glenn L. Martin Co., ki izdeluje takozvano Marauder letalo, v katerem je prej vršil svojo službo.

MEH ZA SMEH

SKRITI TALENTI
"Kako je z mojim sinom med poukom, gospod profesor?"
"Križ je z njim zmerom in se mi zdi nekam zaspan."
"Seveda, to je talent, ki spi v njem."

UBOGI OČKA
"Pol desetih je, Pepček, takoj pospravi igračke in v posteljo!"
"Oho," se oglasi nadobudni sinček, "pa vendar ne misliš, mamica, da govoriš z očkom!"

PO OVINKIH
Pepček: "Gospod Črnač, očka prosi, ako nam lahko za nekaj časa posodite vaš gramofon."

"Pa vendar ne mislite ob tej pozni uri plesati?"
"Plesati ne, pač pa spat."

PONOS
"Milan, po pravici mi povej, ali si bil danes v šoli tepen, ali ne?"
"Oh, mama, prav nič mi ni mar, kaj se godi za mojim hrbtom."

IZ OTROŠKIH UST
Tonček: "Tinček, rad bi znal čarati."
Tinček: "Čarati? Kaj bi pa začaral?"
Tonček: "Našega učitelja v kanarčka, potem bi pa okno odprl."

KOLIKO JE FRONT?

Napisał Peter Lipa

Mnogo je bilo govoric o takozvani drugi fronti. Napad komandov na Dieppe je povzročil ugibanja brez konca in kraja, dali je bil to nekakšen napad predstraž, naznanjajoč naval na Nemčijo iz zahoda. Tudi operacije v Afriki so imevale drugo fronto, toda splošno javno mnenje je vendar sodilo, da je to nekakšen začetek, ne pa resnična, "prava" druga fronta.

To ime samo na sebi je že zastaralo; to je videti kakor hitro se poglobimo v sedanji vojaški položaj. Svet je ves v vojni in tudi najbolj konservativno štetje nam razodene najmanj osem važnih bojišč.

1. — Rusija je še vedno bojišče, na katerem se bodo odigravale največje in najbolj odločilne bitke. Prav za prav pa je tudi tam večje število bojišč, ki se raztezajo od Finske proti jugu do Kavkaza. Letos poleti, prav kakor leta 1941 in 1942, bo Hitler tam zopet napel svoje sile do skrajnosti. Kajti nacisti se ne morejo izogniti neodoljivi potrebi, da še enkrat poskusijo streti ruski odpor. Le če bi jim uspelo premagati rusko silo, bi mogli nabrati zadostnih sil za napad na zahodu, katerega bi tedaj mogli začeti kadarkoli. Toda že jim začenja primanjovati časa za uprizoritev velike ofenzive na ruski fronti. Prejšnji Hitlerjevi navalni na ruskem bojišču so se začeli dne 21. junija in 28. junija — toda že takrat so ga obsojevali vojaški kritiki, da je prepozno začel. Zakaj se Hitler letos obotavlja? Brez dvoma zato, ker se boji kaj bi se moglo zgoditi na zahodu, kakor hitro bo začel napadati na vzhodu. Tu velja naglašati, da je v svoji knjigi "Mein Kampf" prerokoval, da bo zadnji, odločilni boj na vzhodu s Slovani.

2. — Zračna fronta nad Evropo pa tudi šteje kot bojišče, kajti zračne sile so se pokazale v tej vojni kot bistvene važnosti. Ko je oznanil Prime Minister Churchill, da bo poskus, razbiti Nemčijo z zračnimi napadi narejen, je obenem označil važnost te fronte. Verodostojni dokazi za zmanjšanje nemške industrijske kapacitete, ki je posledica zračnih napadov, je drug dokaz za vojaško važnost tega bojišča.

3. — V Sredozemlju pa vse kaže na to, da se bo ofenziva kmalu začela. Hanson Baldwin, vojaški izvedenec New York Timesa, je ponovno povdarjal, da so zračni napadi te vrste kot na Pantellerio in druge italijanske baze, priprava na invazijo. Po treh letih od svojega vstopa v vojno, v kateri je mislila izkoristiti zase zmago Nemčije nad Francijo, je zdaj Italija neposredno v nevarnosti, da propade tako v gospodarskem, kakor v vojaškem oziru. Uradno je že priznala 633.251 izgub na bojiščih; izgubila je svoj imperij; njena vlemesta so opustošena in njena tradicionalna prijateljstva z drugimi narodi so zaigrana. Zdjaj pa plačuje svoje partnerstvo z Nem-

čijo še s tem, da mora pričakovati invazijo.

4. — Tudi bojišče na Atlantiku je največje važnosti, kajti tam gre boj za to, ali bodo mogli zavezniki oskrbovati evropska bojišča z moštvo in vojnim materijalom, ali ne. Novice s te fronte so dobre. Uradni krogi na obeh obalah Atlantika se izražajo optimistično o razvoju vojne proti podmornicam. Akoravno ne moremo navesti natančnih števil, vendar vemo, da je čedalje manj zaveznških ladij potopljenih. Celo Nemci sami javljajo zdaj mnogo manj potopljenih tonaže v primeri s prejšnjimi meseci tega leta.

5. — Kljub kritični gospodarski situaciji, ki je posledica 12-letne borbe proti Japoncem, je Kina že zopet pokazala čudovito zmoglost, spremeni poraz v zmago. V teku zadnjih bitk v okraju Ichang-a so ne le odbili grozeči napad na Chung-King, temveč tudi zopet zasedli bistveno važna ozemlja, na katerih pridelujejo riž. Kitajski in ameriški letalci so z vedno večjo silo podpirali armado na kopnem. Šest let po začetku vojne, katero so Japonci mislili končati v par mesecih, še vedno zamenj poskušajo zaključiti "kitajski incident".

6. — Akoravno je zračna vojna v Burmi v času monsoonskih mesecev neizogibno morala ponehati, ameriški in britanski letalci vendar tudi zdaj od časa do časa, kadar je vreme količkaj ugodno, razbijajo vojaške japonske objekte. V teku meseca maja je bilo več bomb vrženih na japonska letališča, njihove železnice in municijska skladišča nego jih je padlo na London v času najhujše Hitlerjeve zračne ofenzive v mesecu septembru 1940.

7. — V južnem Pacifiku je morda videti v primeri z drugimi frontami zastoj vojaške aktivnosti, toda tudi tam zavezniške zračne sile neprestano napadajo japonske baze, poplajajo japonske ladje in uspešno odbijajo vse sovražnikove poskuse. Zelo značilno je, da japonska mornarica ni več poskusila nobenih obširnih operacij, odkar je v Salomonih doživela svoj veliki poraz; tudi na otoku Attu ji ni uspelo, bodisi privedi ojačenja, bodisi odvesti svojo tamkajšnjo posadko.

8. — Ameriške vojaške sile, ki so Japonce na Attu otoku uničile, zdaj "rahljajo" utrdbene na otoku Kiska, zadnji japonski bazi v Aleutih. Na obeh koncih loka, katerega opisujejo krajne točke japonskega prodiranja, v Aleutih in Salomonih, so torej zavezniške sile v napadu.

Hitler je začel to vojno na eni sami fronti. Upal je, da bo to ostalo tako. Toda vojaške sile zedinjenih narodov so zrastle in zdaj divjajo boji najmanj na osmih različnih frontah. Kdor danes uporablja izraz "druga fronta", ima v mislih le drugo fronto proti Hitlerju na evropskem kontinentu. Za Hitlerja pa bo druga fronta tudi njegova zadnja fronta.

DOGODBICE

Temperamentni pianist Leopold Mayer je igral nekoč na dunajskem dvoru. Koncerta se je udeležil tudi stari Franc Jožef. Umetnik se je potrudil z vsemi silami in ko je končal, je nastalo občudujoče odobravanje. Cesar pa je gledal z zanimanjem pianistovo čelo, ki je bilo vse znojno. Stopil je k njemu, ga potrepljal po rami in med tem, ko se je virtuos globoko priklonil, mu je dejal s prepričanim glasom: "Slišal sem že Chopina, Liszta in Thalberga, vse znamenitosti Evro-

pe. Rečem vam pa, da nisem videl še nikogar, ki bi se bil tako — spotil kakor vi!"

Novopečeni zakonski mož pripenja za svojo ženko na drevo gugalno mrežo.

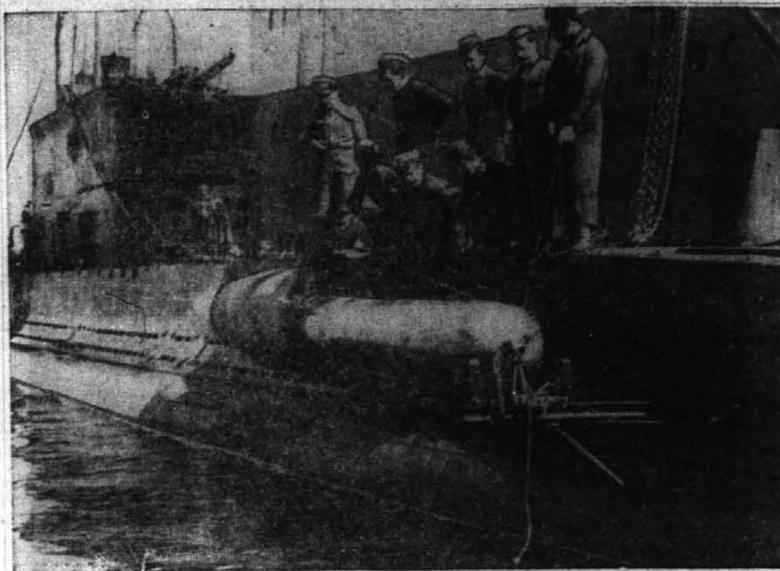
"France, pazi, trhla orehova veja se lahko vsak čas zlomi," ga opominja žena.

"Nič hudega, zaradi nje ti pač ne bom kratil veselja."

"Zakaj ste pa jokali, ko je moja hčerka pela italijansko romanco? Ali ste Italijan?"

"Ne, pač pa učitelj petja."

TORPEDA, KI JE RAZBILA OSIŠČNO LADJO

Grški mornarji nalagajo na svojo podmornico Lambros Katsonis torpedo, ki je kasneje uničila neko sovražno ladjo. Ko je podmornica zapustila to neimenovano pristanišče, se je skrivaj podala proti Egejskemu morju.

ZEDINJENI ODBOR AMERISKIH SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV

Dne 19. in 20. junija se je vršila v Pittsburghu, Pa., skupna konferenca Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so bili zastopniki posameznih narodnih skupin.

Za skupno sodelovanje so sprejeli sledečo izjavo:

V smislu soglasno izraženih želja in sklepov Amerikanskega hrvatskega kongresa, Slovenskega narodnega kongresa in srbskega Vidovdanskega kongresa so se 19. junija 1943 sešli v Pittsburghu, Pa., delegati vseh treh narodnih odborov in osnovali ZEDINJENI ODBOR AMERISKIH SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV.

V odbor so prišli: Od Hrvatov: Zlatko Baloković, Ivan Butkovič, Ivan Ladevič, Petar Radič in Toni Majnerič.

Od Srbov: Žarko Bunič, Djordje Kovačević, Mirko Marković, Rev. Strahinja Maletić in Rev. Vojislav Gačinović.

Od Slovencev: Louis Adamič, Etbini Kristan, Vincent Cainkar, Mirko Kuhel in Janko N. Rogelj.

Ta odbor se more v potrebi ali času razširiti ali reorganizirati.

Odbor je izvolil za predsednika Louisa Adamiča, za podpredsednike Zlatka Balokoviča, Zarka Buniča in Etbina Kristana, za tajnika Petra Radiča, Mirka Markoviča in Janka N. Rogelja.

Po temeljiti razpravi je konferenca naložila izvoljenemu odboru, da z vsemi močmi krepi edinstvo naših treh bratskih narodov in pobija vsak poizkus cepitve in razdiranja, ki bi koristil edino silam osišča.

V teku razprave je konferenca določila temeljna načela, na podlagi katerih bo odbor izdal izjavo o ciljih in nalogah bodočega dela.

Konferenca je izrazila globoko občudovanje junaških dejanj in neprimernih žrtev srbskih, hrvatskih in slovenskih borcev za svobodo. Delegati so prepričani, da bo junaški boj narodne osvobodilne vojske ustvaril podlago za novo Jugoslavijo, v kateri bodo Srbi, Hrvati in Slovenci uživali v svobodi enake pravice in imeli enake dolžnosti. Kadar se bolgarski narod reši sedanjih pijavk, bo tudi on dobro došel v tej bratski in demokratični skupnosti.

V smislu izvrševanja sklepov vseh treh kongresov naglašala konferenca, da morajo ameriški Jugoslavlani skupno z vsem ameriškim narodom upreti vse moči za čim hitrejšo popolno zmago Amerike in njenih zaveznikov nad barbarskimi sovražniki človeštva.

Edino ta zmago more prinesiti človeštvo svobodo in ustvariti nov svet enakosti in bratstva. Zato izreka ta konferenca, da bodo ameriški Jugoslo-

vani odločno pobijali vse poskuse odprtih in skritih pristašev naci-fašizma, ki se v smrtnem strahu oprijema najpodlejših sredstev, da bi ušel svojemu neizogibnemu poginu. V tej borbi do končne zmage bodo ameriški državljani hrvatskega, slovenskega in srbskega porekla sledili svojemu predsedniku in vrhovnemu poveljniku, Franklinu D. Rooseveltu.

Tajništvo odbora:

Petar Radič,
Mirko Marković,
Janko N. Rogelj.

Zedinjeni odbor ameriških Srbov, Hrvatov in Slovencev je poslal iz svoje konference sledeče brzojavke, ki se glasijo v angleščini:

Louis Adamic
Milford
New Jersey

We have formed today United Committee of American Yugoslavs and are very glad to greet you as its first president.

Zlatko Balokovic
Zarko Buncic
Etbini Kristan

DeWitt Poole
Office of Strategic Services
Washington, D. C.

The today formed United Committee of Americans of Croat, Serbian and Slovene descent express their appreciation of your interest in the problems both of Americans of Yugoslav descent, and their brothers in Europe.

Zlatko Balokovic
Zarko Buncic
Etbini Kristan

Sumner Welles
State Department
Washington, D. C.

For the first time the duly elected delegates of the American Croatian Congress, of Serbian Vidovdan Congress and the Slovenian American National Council met today to create a United Committee to cement unity and so even more effectively to contribute to victory of our beloved new homeland and to liberation of our brothers in Yugoslavia and all other enslaved peoples of the world.

Zlatko Balokovic
Zarko Buncic
Etbini Kristan

Franklin Delano Roosevelt
White House
Washington, D. C.

Fulfilling the pledge made to the respective Congresses of the American Croats, Serbs and Slovenes the duly elected delegates of those groups met today at Pittsburgh and created a United Committee to foster unity so better to serve democracy. We are sending the expression of highest esteem to

Nedeljski pomenki

J. M. Trunk

11. Nedelja — 4. pobinkoština
12. Ponedeljek — Mohor in Fortunat
13. Torek — Anaklet
14. Sreda — Bonaventura
15. Četrtek — Henrik
16. Petek — Marija Karmelska
17. Sobota — Aleš, spoz.

DRUGA NEDELJA V JULIJU

"Razumeš boš pota božja in našel Vsemogočnega popolnoma" (Job, 11, 7).

Ni znamenje ali izraz nobe ne sicer tako priporočljive ponižnosti, ako se delaš, kakor bi bil Bog za te prevelik, ali ti za Boga preneznaten, da bi ti mogel dati Bogu hvalo, ga slaviti in povelečevati, ali da bi se ta veliki Bog za te zmenil, ker si tako nezaten. Ne varaj se, ker vse to je le izgovor, da bi se hvali in slavi odtegnil. Bodi sam s seboj odkrit in iskren. Ko stvar božja si hvalo Bogu dolžan, ker slava božja je namen tvojega ustvarjenja, in prav radi tega, ker je Bog s teboj nameraval to hvalo, se bo ta veliki Bog tudi zanjo zmenil, jo od tebe sprejel, dasi utegne biti dostikrat pomanjkljiva.

Zunanja dela božja so ti pred očmi, znotranja bolj prikrita. Pri spoznavanju in iz tega spoznavanja sledeči hvali boš zadel na težkoče, nikakor

pa ne na nepremagljive zapreke, ako si sam s seboj iskren. Kar ti morda manjka moči, ti nadomesti pomoč božja, le poprositi je moraš, ker Bog, ki ti je odločil namen, ti bo dal tudi milost, da namen dosežeš, to raj Bogu tvojim močem primereno hvališ in slaviš iz njegovih zunanjih in notranjih del.

Ne misli, da bi kaka druga stvar mogla bolje hvaliti in slaviti Boga od tebe. Ako bi tako mislil, bi sebe ne poznal. Le človeška slava je in more biti zavestna, delo človeka samega, vsa druga slava nešteti stvari in svetov je že naprej določena. Slava iz človeških ust je podobno okornemu blebetanju otroka, ampak tudi ljudem se prvo otroško blebetanje najbolj dopade. Blebeteš le, pa blebeteš kot otrok božji, in z Bogom se bosta razumela. Končno boš Boga spoznal popolnoma, ne toliko po razumu, po hvali in slavi.

you, our President and Commander-in-Chief.

Zlatko Balokovic
Zarko Buncic
Etbini Kristan

Elmer Davis
Office of War Information
Washington, D. C.

The United Committee of the American Serbs, Croats and Slovenes at their first meeting at Pittsburgh resolved to express their appreciation and gratitude for your letter addressed to the President of the

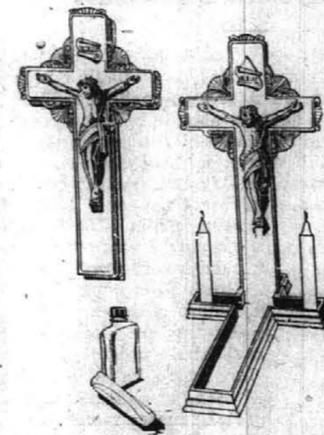
Serb National Federation which will be of greatest value in furthering the unity among Americans of Yugoslav descent and their brothers in Europe.

Zlatko Balokovic
Zarko Buncic
Etbini Kristan

NOVI KRASNI KRIŽI

Vsem onim, ki so zadnje čase naročali križe, ki se rabijo za previdenje bolnikov, sporočamo, da onih križev, ki smo jih do pred kratkim prodajali po \$2.50 nimamo več. Posrečilo pa se je nam dobiti, toda le omejeno število novih druge vrste sličnih križev, ki so narejeni mnogo lepši in ne vlti, kakor dosedanji, pač pa narejeni iz lepega orhovega lesa, z lepim pozlačenim brnastim križem, ki so dosti lepši in mnogo boljše in natančneje izdelani, kakor prejšnji. Ti križi istotako vsebujejo vso pripravo, ki se rabi ob času previdenja bolnikov in so narejeni da se križ odpre, kakor predalček in znotraj so spravljene svečke, stekleničica za blagoslovljeno vodo in prtič. Ti križi so lepi, ko se jih zapre za obesiti na steno in ga kadar ga ne rabite imate na steni kot križ, ki je pravi kras za vsako katoliško hišo.

Teh križev ni mnogo v zalozbi. Kdor ga želi naj ga nemudoma naroči, ker prav gotovo bodo v kratkem pošlji.

STANEJO S POŠTINO SAMO

\$3.50

Naročila je poslati na:

KNJIGARNA AM. SLOVENEK

1849 W. Cermak Road,

Chicago 8, Illinois

DVA BORILCA "SVETE BRIGADE"

Ta dva bradata grška borilca čakata v Severni Afriki trenutka, ko bo sta smela v boj proti Nazijem v svoji domovini. Na prsih nosita znak "Svete Brigade", na rami pa znak parašutnih čel.

Družba sv. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

Ustanovljena 29. novembra 1914.

v Zedinjenih Državah **Sedež: Joliet, Ill.** Inkrp. v drž. Illinois Severne Amerike. 14. maja 1915.

Naše geslo: "Vse za vero, dom in narod; vsi za čnega, eden za vse." **GLAVNI ODBOR:**

Predsednik: George Stonich, 257 Lime Street, Joliet, Illinois
1. podpredsednik: Frank Tushet, 716 Raub St., Joliet, Ill.
2. podpredsednik: Kathrine Bayuk, 528 Lafayette St., Ottawa, Ill.
Tajnik: Frank J. Wedic, 301 Lime Street, Joliet, Ill.
Zapisnikar: John Nemanich, 650 N. Hickory St., Joliet, Ill.
Blagajnik: Joseph Klepec, 903 Woodruff Rd., Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Mathew Kebe, 223 - 57th St., Pittsburgh, Pa.
Vrh. zdravnik: Joseph A. Zalar, 351 No. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Andrew Glavach, 1743 W. 21st St., Chicago, Ill.
Joseph L. Drasler, 1318 Adams Street, North Chicago, Illinois.
Joseph Jerman, 20 W. Jackson St., Joliet, Ill.

POROTNI ODBOR:

Joseph Pavlakovich, 39 Winchell St., Sharpsburg, Pa.
Mary Kovacich, 2294 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
John Denka, 2730 Arthington Ave., Chicago, Ill.
Predsednik Atletičnega oddelka: Emery Subar,
 540 North Bluff Street, Joliet, Illinois.

URADNO GLASILO:

"Amerikanski Slovenec", 1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Do 1. jan. 1942 je DSD. izplačala svojim članom in članicam ter njih dedičem raznih posmrtnih, poškodnih, bolniških podpor ter drugih izplačil denarne vrednosti do četrtilijona dolarjev.

Društvo za DSD. se lahko ustanovi v vsakem mestu Zdr. držav z se manj kot 8 člani (cam) za odrasli oddelci. Sprejme se vsak katoličan moškega ali ženskega spola v starosti od 16 do 60 let. V mladinski oddelci pa od rojstva do 16. leta.

Zavaruje se za \$250.00, \$500.00 ali \$1,000.00. Izdajajo se različni certifikati, kakor: Whole Life, Twenty Payment Life in Twenty Year Endowment. Vsak certifikat nosi denarno vrednost, katere se vsako leto viša.

Poleg smrtnine izplačuje DSD. svojim članom (cam) tudi bolniško podporo iz svoje centralne blagajne, kakor tudi za razne operacije in poškodnine.

Mesečna plačila (assessments) so urejena po American Experience tabeli.

DSD. je 121.90% solventna, potrjujejo izvedenci (actuaries).

Uradni jezik je slovenski in angleški.
 Rojakom in rojakinjam se DSD. priporoča, da pristopijo v njeno mrežo!

Za vsa morebitna pojasnila in navodila se obrnite pisмено ali ustmeno na gl. tajnika: **FRANK J. WEDIC, 301 Lime St., Joliet, Ill.**

Dopisi lokalnih društev

ČLANSTVU DRUŠTVA SV. DRUŽINE, ŠT. 11 DSD PITTSBURGH, PA.

Vse naše članstvo vabimo na društveno sejo, ki se bo vršila v nedeljo 11. julija ob 9:30 dopoldne. Na tej seji bodo podali naši nadzorniki svoja poročila o 6-mesečnem društvem poslovanju. Imamo tudi več drugih zadev, ki jih moramo rešiti in ki jih odbor ne bi rad izvršil kar na svojo roko. Gre namreč

za investiranje društvenega denarja, ki je bil neki stranki posojen, pa je sedaj društvu nazaj povrnjen.

Odbor tudi vsem priporoča, da bi vsak pridobil nekaj novih članov in članic za društvo in DSD. Sedaj v poletnem času je boljše prilika za agitiranje kakor pa v zimskem času, ko nas vse mraz sili, da se k peči pritiskamo. Dajmo se torej potruditi vsak pri svojih znanjih in sorodnikih ter jih nagovoriti za pristop. Če ni mogoče dobiti odraslih članov in članic, pa pridobimo otroke, saj štrkrije povsod ne štrkajajo.

Pozdrav vsemu članstvu!
Odbor.

IZ SLOVENSkih NASELBIN

(Nadaljevanje z 2. strani)

ko zanimali za pomožno akcijo, kakor kaže junijsko poročilo.

No, ni tako slabo, da bi jokali, saj za mesec junij so bili dohodki \$2,242.29, za mesec maj \$2,442.23 in za mesec april pa \$1,412.14, skupaj za tri mesece \$6,096.66. Narod še mora imeti zaupanje v JPO,SS, da je prispeval v treh mesecih nad šest tisoč dolarjev.

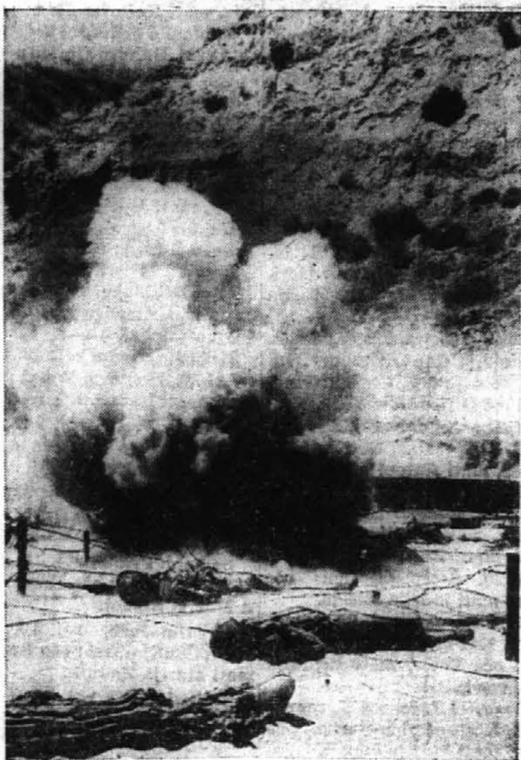
V blagajni JPO,SS je bila dne 30. junija 1943 že lepa vsota, namreč \$53,337.02. Od tega denarja je bilo istega dne že vložena \$48,655.00 v ameriške vojne bonde, v pomoč naši novi domovini—Ameriki.

V mesecu juniju je glavni blagajnik sprejel prispevke od sledečih:

Lokalni odbor št. 1, Joliet, Ill., \$72.00; lokalni odbor št. 34, Detroit, Mich., \$87.50; podružnica št. 9 SANS, Willock, Pa., \$7.95; lokalni odbor št. 29, Bridgeport-Boydsville, O., \$50.00; Slovenska ženska zveza, \$800.00; podružnica št. 44 SANS, Traunick, Mich., \$50.00; lokalni odbor št. 30, San Francisco, Calif., \$275.00; lokalni odbor št. 21, Denver, Colo., \$123.00; lokalni odbor št. 9, Waukegan, Ill., \$250.00; lokalni odbor št. 17, Rock Springs, Wyo., \$57.82; Waukegan and North Chicago War Chest, \$450.00; in obresti na banki \$4.02. Od posameznikov \$15. — Skupaj \$2,242.29.

Hvala lepa vsem v imenu

KAKOR V PRAVEM BOJU

Ko bodo prišli tili vojaki, ki se vežbajo v Camp Roberts, Calif., v resnični boj, bodo dobro pripravljani, ker se urijo v tako realističnih okoliščinah. Infanterijski vojaki se vadijo, da se bliskovito zleknejo po tleh, ko se je v bližini raznesla zemeljska mina.

Naši Slovenci in Slovenke v Waukeganu, Ill., v ameriški Ljubljani, imajo prava in narodno-zavedna slovenska srca. Poslali so vsoto \$250.00, a poskrbeli so tudi, da je Waukegan in North Chicago War Chest organizacija poslala \$450.00, torej je bil skupen prispevek iz ameriške Ljubljane \$700.00.

Iz slovenskega hriba v San Franciscu, Calif., so nas tudi pogledali tamkajšnji Slovenci in Slovenke. Poslali so \$275.00. Prav lepo je to, da se nas spominjajo tudi najbolj oddaljene slovenske naselbine na Zapadu.

Tako so bili aktivni lokalni odbori v Denverju, Rock Springsu, Detroitu in Jolietu.

A še to: Podružnice Slovenskega ameriškega narodnega sveta tudi prispevajo. Da bi imele kaj dosti posnemalec. Vsak dolar je dober. Le še pošljite. Vsak dolar je najprvo v pomoč Ameriki, vloženi v vojne bonde, a ko bo konec vojne, bodo ti ameriški dolarji v pomoč našim bratom in sestram v domovini.

Bratje in sestre v svobodni in prosti Ameriki! Jugoslovanski pomožni odbor, slovenska sekcija, je vredna vašega zupanja ter istega tudi uživa. Tega nam ne more nikdo zanikati, da ne vršimo naše delo pravilno, v soglasju z zakoni in predpisi washingtonske vlade.

Glavni odbori desetih slovenskih bratskih in podpornih organizacij v Ameriki, ki imajo zaupanje velike in pretežne večine slovenskega naroda v A-

meriki, po svojih zastopnikih vodijo, čuvajo in uredujejo to pomožno akcijo. In te zastopnike je slovenski narod v Ameriki izvolil na svojih demokratičnih konvencijah. To niso samopostavljeni zastopniki, ampak pravilno izvoljeni uradniki, ki danes brezplačno vršijo svoja dela v pomožni akciji. Za svoje delo so odgovorni vladi v Washingtonu, D. C., svojim glavnim odborom, kakor tudi vsemu slovenskemu narodu v Ameriki.

Ti prijatelj, ki čitaš to poročilo, vprašaj se, če si že storil svojo narodno dolžnost. Ali si že kaj daroval za JPO,SS? Ni cloveško, ni prijateljsko, in ni krščansko, ako gledaš samo na to, da je tebi dobro. Tvoja dolžnost je, da pomagaš tudi tvojemu bratu ali sestri v domovini, ki pričakuje tvojo pomoč po končani vojni.

Narodno zavedna žena, Mrs. Jereb, ki je umrla pred par tedni v Clevelandu, je rekla svoji hčeri pred smrtjo: "Ko umrem, sporočite mojim prijateljem, da naj ne kupujejo rož in cvetja na mojo krsto, ampak naj rajši darujejo za naše reševanje v domovini." — In tako se je tudi zgodilo. Lokalni odbor št. 2 v Clevelandu bo dobil te denarne prispevke.

Tako je, kjer je narodna zavest in čut, kjer je usmiljenje in dobra volja. In lažje je dati, kakor pa jemati, kajti, kdor daje, ima, da lahko da, kdor jemlje, sprejema pač zato, ker nima. In koliko jih je med nami, ki bi lahko dali, to-

da ne čutijo, da so del slovenskega naroda, če je potreba kaj dati. Te ljudi bo potreba zbuditi; to je dolžnost vseh tistih, ki se zavedajo usode našega naroda v domovini. Lepo je, ako ga poprosite, toda dolžnost je, da ga vprašate, če vaše prošnje ne sliši; če pa tudi na vaše vprašanje ne odgovori, potem ga opozorite, da je to nepisani davek, naš narodni davek, katerega je dolžan svojemu narodu, ker govori njegov jezik, ker ga živi njegova narodna kri, in ker ne more zatajiti slovenstva s tem, da odreče pomoč trpečim in krvavečim bratom in sestram onkraj morja, ki umirajo na Kalvariji največje narodne nesreče in tragedije v zgodovini Slovenstva.

Daj, brat, daj; pomagaj, sestra!

Janko N. Rogelj,
 Direktor publicitete.

SLOVENSKA VOJAŠKA BOLNIČARKA

Waukegan, Ill.

Lt. Helen F. Grimšič, hčerka Mr. in Mrs. Jacob J. Grimšič, 841 Wadsworth Ave., Waukegan, Ill., je bila pred kratkim nastavljena v Lawson General

Lt. Helen F. Grimšič

Hospital, Atlanta, Georgia. Poročnica Grimšič, ki služi pri četrti pomožni zdravniški ediniči, je bila prej nastavljena v splošni bolnišnici v Fort Custer, Michigan. Preden je začela služiti Strica Sama je bila načelnica kirurgije v bolnišnici Sv. Terezije v Waukeganu, Ill. Doprinesla je bolničarsko šolo Sv. Terezije in je graduirala tam leta 1941 kot predsednica svojega razreda. Prej ko se je začela učiti za bolničarko, je bila učenka slovenske šole Matere Božje. Zadnje čase je nadaljevala svoje študije na DePaul univerzi v Chicagi, dokler se ni vpisala v vojaško službo.

Lt. Grimšič je ena izbranih slovenskih deklet, ki vršijo posebno odlično delo v tej vojni in pomagajo k uspehu naše dežele in naših vojakov. Slovenska naselbina v Waukeganu in North Chicagi je ponosna na njene dosežanje uspehe in ji želi vse najboljše v njenem novem delu.

Poročnica Helen F. Grimšič je tudi članica društva Sv. Ance, št. 127 KSKJ, v Waukeganu. **Poročevalec.**

IZ URADA

SLOVENSKEGA AMERISKEGA NARODNEGA SVETA

3935 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Doba piknikov

Poleti kaj radi pohitimo zlasti ob nedeljah, ko smo malo na delopustu, iz soparnih stanovanj po zakajenih industrijskih mestih na oddih v prosto naravo, da se tu naučimo svežega zraka ter si okrepimo živce in mišice za delo prihodnjega tedna. Tako prireajo v tem letnem času tudi domala vsa naša društva svoje zabave pod milim nebom ali piknike v prijetnem in osvežujočem hladu senčnih logov izven mest.

Sedaj smo v poletju in tako v dobi društvenih piknikov, ki jih je navadno v vsaki večji naši naselbini toliko, da je poletna doba že kar malo prekratka zanje.

Letos jih seveda ne bo kdo ve koliko, ker živimo v izrednih—vojnih časih in nimamo zastran tega toliko prevoznih sredstev na razpolago kakor drugače. Ali nekaj jih je pa le že bilo in še več jih bo v tem in prihodnjem mesecu, kakor je razvidno iz raznih dopisov, naznanil in vabil po naših listih.

Piknike imajo naši ljudje radi, pa pridejo nanje od blizu in od daleč. In če je le količkaj piknika, se ga ne udeležijo samo člani tistega društva, ki ga priredi, nego tudi še velika množica drugih ljudi. Zato je na naših piknikih udeležba navadno kaj pestra in obilna.

Naši agitatorji in naše agitatorice, ki so neumorno na delu za gibanje Slovenskega ameriškega narodnega sveta, pač ne bodo zamudili nobenega. Saj se jim na piknikih nudi lepa prilika za pobiranje prostovoljnih prispevkov in pridobivanje podružničnih članov in članic.

Stvar, za katero gre v tem skupnem in že dokaj razmahnjem gibanju — za rešitev in osvoboditev slovenskega naroda v stari domovini — je vredna vseh naših naporov in tudi noben piknik ne bi smel mimo nas, ne da bi vsaj nekaj storili na njem za SANS.

Spomnimo se te organizacije ob vsaki priliki, spomnimo se je na vsakem pikniku! Doba naših piknikov naj nam bo čas dobrega razvedrila, a obenem pa tudi dela za SANS!

Resolucija Slovenske ženske zveze

Oni dan smo priobčili v tej uradni koloni resolucijo, v kateri so **Združena slovenska društva v New Yorku** izrekla zaupnico Slovenskemu ameriškega narodnemu svetu, oziroma njegovemu izvrševalnemu odboru. Danes prinašamo slično resolucijo Slovenske ženske zveze, ki ima široko po tej deželi nad sto postojank. Resolucija se glasi takole:

"Glavne odbornice in delegatkinje šeste redne konvencije Slovenske ženske zveze, zbrane v Pittsburghu, Pa., in vršče se od 16. do 19. maja 1943, odobravo ustanovitev Slovenskega ameriškega narodnega sveta, kateremu izrekajo popolno zaupanje in priznanje za dosežanje delo, storjeno za osvoboditev naše zasužnjene rodne domovine Slovenije, in mu obljubljam svojo moralno in gmotno pomoč."

To resolucijo sta za Slovensko žensko zvezo podpisali njena predsednica Marie Prislant in njena tajnica Josephine Erjavec.

Naše gibanje

V tednu od 24. junija do 1. julija sta se temu uradu prijavili sledeči podružnici: Štev. 66 SANS, Library, Pa., nastala iz dr. št. 386 SNPJ, Izobraževalnega in zabavnega doma pa nemškega dr. št. 34 WBU;

št. 67 SANS, Los Angeles, Calif. Slovenski ameriški narodni svet je dne 1. julija štel 67 podružnic.

V istem razdobju so poslale prispevke tele podružnice: Štev. 25 SANS, Chicago, Ill., \$16.75; št. 24 EANS, Virden, Ill., \$6.00; št. 40 SANS, Kemmerer, Wyo., \$10.00; št. 54 SANS, Chicago, Ill., \$2.73; št. 56 SANS, Milwaukee in okolica, \$125.00.

Društvo št. 297 SNPJ, Rafon, N. Mex., je darovalo v označenem tednu \$10.00 in njegovi člani pa \$5.00, skupaj \$15.00.

Člani dr. št. 513 SNPJ iz Scrantona, Pa., so se spomnili te organizacije s tem, da so nam poslali \$18.75 za SANS.

Društvo št. 50 SNPJ iz Clintona v Indiani je prispevalo \$10.00 Slovenskemu ameriškega narodnemu svetu v podporo.

Shodi, seje sestanki in prireditve

V slovenski naselbini Waukegan-North Chicago, Ill., se je dne 27. junija začela bera prostovoljnih prispevkov za SANS po prav dobro zasnovanem načrtu in obeta biti, kakor poročajo, zelo uspešna. Pobiranje se ima končati dne 10. julija. Ta dan se bo vršila tudi zaključna seja celokupnega odbora vseh društvenih zastopnikov in nabiralcev.

ODSTOPIL

Prejšnji načelnik administracije za prehrano, Chester C. Davis, ki se je sprl s predsednikom Rooseveltom in odstopil. Na njegovo mesto je bil 29. junija imenovan Marvin Jones.

DRUŠTVO SV. VIDA

št. 25, KSKJ, CLEVELAND, OHIO

Odbor za leto 1942:

Predsednik: Anton Strlnica;
 Tajnik: Jos. J. Nemanich,
 1145 East 74th Street
 Blagajnik: Louis Krajc.

Društvo zbiruje vsako prvo nedeljo v mesecu v spodnjih prostorih stare šole sv. Vida ob 1:30 popoldne. Asement se prične pobirati ob 1:00. Na domu tajnika pa vsakega 10. in 25. v mesecu. V društvo se sprejemajo katoličani od 16. do 60. leta v odrasli dolet; v mladinski oddelci pa od rojstva do 16. leta.

Pristopite k DR. SV. JOZEFA,

št. 53, K. S. K. J.

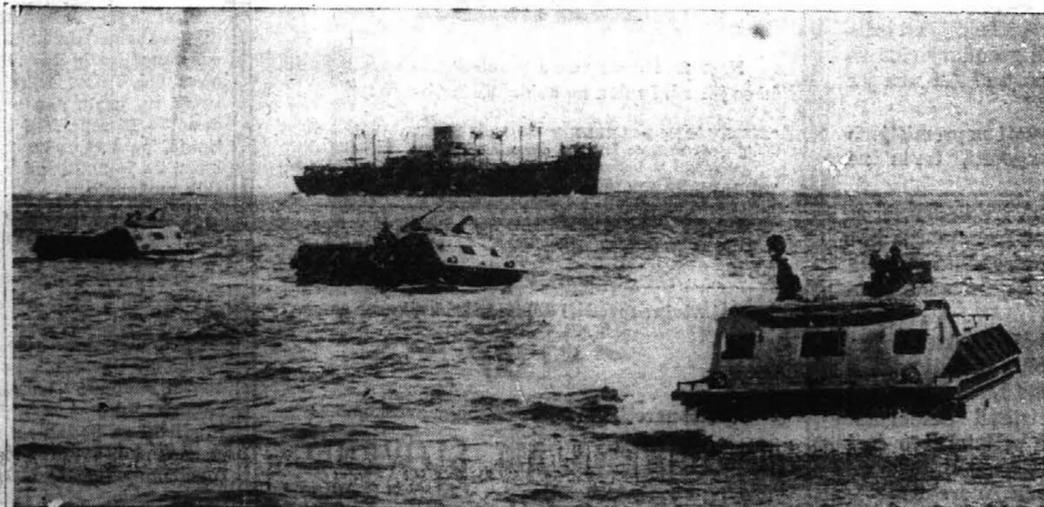

V WAUKEGAN, ILL.

Na razpolago imate razne vrste zavarovalnice. — Člani se sprejemajo od 16. do 55. leta.

FRANK JERINA, predsednik,
 JOSEPH ZORC, tajnik,
 1045 Wadsworth Ave.,
 No. Chicago, Ill.
 ANTON BESPALC, SR. blag.

KO SPUSTIJO VEŃ "ALIGATORJE"

V ospredju vidimo tri "aligatorje", to je tanke, ki grede lahko po suhem in po vodi, kako režejo valove proti obrežju nekje na Guadalcanalu. V vodo so jih spustili iz velike transportne ladje v ozadju. Naše moštvo, poizbrano deloma iz mornarice, deloma iz armade, se vežba, kako je treba pristati. Te vrste vaje so najtežje kar jih je v vojaški službi.

KNEZ SEREBRJANI

— ROMAN —

Rusko — A. K. Tolstoj — Poslovenil — Al. Benkovič

"Boš že zvedel, knez, samo poslušaj. Mili so trije tedni in Ivan Vasiljevič se je vrnil v Moskvo. Nastalo je veselje, tako veselje, da niti na dan vstajenja ni takega. Pozval je nas in duhovščino v dumo. In ko smo se sešli, nam je rekel, češ, sprejem carstvo samo zato, da kaznujem svoje škodljivce, izobčim podle izdajalce, zaplenim njih imetje in jim vzamem življenje — in da ne bom od metropolita in ne od koga drugega nepotrebnega moledovan za milost. Najamem si, pravi, telesno stražo in si vzamem za svojo osebno rabo dohodke raznih mest in sel in nekaterih ulic prav v Moskvi. In ta mesta in ulice in svojo osebno stražo — je rekel — imenujem oprichnino, vse drugo pa je delžno. In bojarji in metropolit in gosposka se ne smejo vtikati v mojo osebno last. In s tem pogojem — je rekel — zopet prevzamem vladanje. Od tega dne je pričel zbirati nove ljudi, pa same take, ki niso bili znatnega rodu in ki so prisegli, da se ne bodo bratili z bojarji. Dal jim je vso zemljo, vse domove in vse premoženje, ki si ga je vzel za svojo last, stare lastnike, okrog dvajset tisoč ljudi, pa je pogljal z oprichnino skoro kakor živino. Resnično, Nikita Romanovič, saj sem vse videl na lastne oči, pa še danes ne morem verjeti! In sedaj jezdiš po sveti Rusiji njih peklenske, krvoločne tolpe z metlami in pasjimi glavami; tepajo pravico, pometajo, a ne izdaje, marveč rusko čast; grizejo, a ne gosudarjevih sovražnikov, marveč zveste služabnike njegove, in ni ga zanje ne sodišča ne kazni!"

"Zakaj pa ste pristali na ta pogoj?" je vprašal Serebrjani.

"Kaj pa misliš, knez? Smemo li carju kaj predpisovati? Kaj ni od Boga?"

"Gotovo, da je od Boga. Toda saj vas je vendar sam vprašal? Zakaj mu niste rekli, da nočete oprichnino?"

"Pa če bi zopet odšel? Kaj bi bilo potem? Ali naj bi ostali brez vladarja? In kaj bi reklo ljudstvo, na to?"

Serebrjani se je zamislil.

"Res je," je rekel po kratkem molku: "brez vladarja ni mogoče biti. A kaj čakaš sedaj? Zakaj mu ne poveste, da bo zaradi oprichnino propadla vsa dežela? Zakaj gledate vse to in molčite?"

"Jaz ne molčim, knez," je odvrnil Morozov dostojanstveno. "Nikdar nisem skrivaj svojih misli; zato pa sem sedaj v preklestvu. Če bi me car pozval k sebi, ne bi molčal, toda mene ne pozove. Naših ljudi ni več v njegovi bližini. Kar pogledaj koga je zbral okrog sebe! Kakšni stari rodovi so sedaj pri njem? Ni jih starih rodov! Sami podli najemniki, katerih očetje našim niti hlapec ne bi mogli biti. Basmanova, oče in sin — sam ne vem, kateri je hujski. Maljuta Skuratov — napol mesar, napol zver, vedno ves v krvi; Vaska Grjazni, tu je dober za vsako lopovščino; Boris Godunov, ki proda očeta in mater in da še otroke povrh, samo da bi više prišel, zasedi ti nož v grlo, pa se ti še prikloni. Samo eden izmed njih je visokega rodu — knez Afanazij Vjazemski. Sebe in nas je osramotil, prekleti! Kdo bi govoril o njem!"

Morozov je zamahnil z roko. Druge misli so se polastile starca. Tudi Serebrjani se je zamislil. Zamislil se je v grozno izpremembo s carjem in je za hip pozabil na razmerje, v katero ga je usoda postavila napram Morozovim.

Medtem so sluge pogrnili mizo. Družina Andrejevič se ni ozirala na izgore svojega gosta ter ga je prisilila, da je zaužil od neštevilnih jedi: raznovrstne žolice, pečenke, juhe, ribje priloge in pečeno slanino. In ko so postavili pred njiju razne pijače, je nali Morozov sebi in knezu malvazije, vstal izza mize, si pogladil nazaj zaradi preklestva ustrižene lase, visoko dvignil kupo in rekel:

"Na zdravje velikega gosudarja naše-

ga, carja Ivana Vasiljeviča!"

"Razsvetli ga Bog! Odprti mu oči!" je odgovoril Serebrjani, izpraznil kupo in oba sta se prekržala.

Helena se ni pokazala med obedom in ni bila navzoča pri razgovoru bojarjev.

Mnogo je še pripovedoval Morozov o državnih stvareh, o vpadu krimskih Tatarjev na rjazansko zemljo; izpraševal je Serebrjanega o litevski vojni in bridko obsojal Kurbskega zaradi njegovega bega k poljskemu kralju. Knez je podrobno odgovarjal na vsa vprašanja in je nazadnje povedal o svojem spopadu z oprichniki v vasi Medvedevki, o prepiru z njimi v Moskvi in o svojem srečanju z blaznikom; toda njegovih skrivnostnih besed ni omenil.

Morozov ga je poslušal z veliko pozornostjo.

"To je slabo, knez," je rekel naposled in si gladil čelo, "zelo slabo. Da so ropali v tisti vasi, temu se ni čuditi; tista vas je moja, in ako je vas last bojarja, ki je izobčen, lahko vsakdo ropa v njej. Tudi to je znana stvar, da vzamejo, kar morejo, česar pa ne morejo vzeti, uničijo z ognjem. To je sedaj njih običaj. In blaznika tudi poznam. To je pravi božji mož. Ni samo tebe nazval s pravim imenom; on vsakega izpregleda skoz in skoz. Njega se boji celo car. Kolikokrat je Ivana Vasiljeviča v obraz ošteval. Ko bi le bilo več takih svetih ljudi, pa bi ne bilo oprichnino. Povej mi, knez," — je nadaljeval Morozov, "kdaj si bil namenjen pozdraviti gosudarja?"

"Jutri, ko se zdani, ko pride njegova milost iz spalnice."

"Nemogoče, knez. Sedaj je že mrak in ti imaš pota več nego sto vrst."

"Kako to? Ali ni car v Kremlju?"

"Ne, knez, ni ga v Kremlju. Razsrdili smo Gospoda, gosudar nas je zapustil, vrnil se je v Aleksandrovo Slobodo in živi tam s svojimi petolizci, da bi jih vzel črt nečisti."

"Ako je temu tako, potem pa oprostite, bojar, moram se žuriti. Niti doma še nisem bil. Grem pogledat, jutri pa, ko se zdani, odidem v Slobodo."

"Ne hodi tja, knez!"

"Zakaj ne, bojar?"

"Ne odneseš glave, Nikita Romanovič."

"To je v božjih rokah, bojar; kar bo, to bo."

"Čuj, Nikita Romanovič. Ti si me pozabil, jaz pa se te spominjam, ko si bil še otrok. Rajni tvoj oče je bil moj drug in prijatelj. Umrl je, Bog mu daj večni mir; nikogar nimaš, ki bi te čuval, ki bi ti svetoval, in tvoja usoda ni zavisti vredna, Bog ve, da ne. Ako greš v Slobodo, si zgubljen, knez, si zgubil svojo glavo."

"Kaj bi, bojar; mi je že tako usojeno!"

"Nikituška, ostani tu, jaz te skrivam. Nič te ne najde; moji ljudje te ne izdajo; kakor rodni sin boš v moji hiši."

"Bojar, spomni se, kaj si govoril o Kurbskem. Za ruskega bojarja ni častno, da bi se skrivaj pred svojim carjem."

"Nikita Romanovič, Kurbski je bil izdajec, on je prestopil h gosudarjevemu sovražnikom. Kdo sem pa jaz? Ali sem jaz gosudarjev sovražnik?"

"Odpusti, bojar, odpusti nepremišljeno besedo, a kar se ima zgoditi, temu ne uideš!"

"Ko bi ostal pri meni, Nikituška, bi se mogoče ohladila carjeva jeza, morda bi s pomočjo mogočnega metropolita uredili svojo stvar, a sedaj padeš tam kakor smola na živo oglje."

"Naše življenje je v božjih rokah, bojar. Ni prav, da bi ga zvičajno skušali podaljševati dalj, nego je Bogu ljubo. Hvala ti za kruh in sol — je pristavil Serebrjani vstajaje — hvala ti za prijateljstvo (pri teh besedah se je nehote zmedel), toda jaz grem. Z Bogom, Družina Andrejevič!"

(Dalje prih.)

SLOVENSKI UJETNIKI

V TABORIŠČU V INDIANI (Nadaljevanje z 1. strani)

niki, ki so jih pripeljali v Ameriko. Druge so poslali v taborišča v Kentucky in Colorado. Tudi med tistimi bo gotovo nekaj Slovencev iz ozemlja, ki je prišlo po prvi svetovni vojni pod italijansko oblast.

Priobčujemo imena in popise slovenskih fantov v taborišču Atterbury, Ind.:

Klinkou Janko, rojen 1. januarja 1919 v Tolminu, Gorica; oče Andrej, mati Marija Kavčič.

Naslov: Serg. Magg, Janko Klinkou, Camp Atterbury, Internment Camp Box 20, General Post Office New York, N.Y.

Blaško Anton, roj. 10. jan. 1922, Ajdovščina, Goriško; oče Janez, mati Antonija Kretič.

Gruden Oskar, roj. 28. marca 1922, Sempas-Gorica; oče Anton, mati Marija Konič.

Cernigoj Bojan, roj. 8. marca 1920, Sempas-Gorica; oče Filip, mati Marija Klarič.

Kačar Janko, roj. 25. marca 1922, Kal nad Kanalom, Goriško; oče Peter, mati Rozalija Brečavšek.

Trampuz Jože, roj. 2. marca 1922, Kostanjevica-Gorica; oče Jože, mati Marija Pipan.

Kokošar Ivan, roj. 8. febr. 1922, Grahovo-Gorica; oče Ivan, mati Marija Kenda.

Brankovič Miroslav, roj. 21. jul. 1921, Sempas-Gorica; oče Vinko, mati Kristina Žizman.

Pavič Alojz, roj. 25. avg. 1922, Sempas-Gorica; oče Alojz, mati Katarina Rus.

Znidaršič Jožef, roj. 4. marca 1922, Duhovo-Gorica; oče Jožef, mati Ana Mugerliji.

Lulek Franc, roj. 5. febr. 1921, Ajdovščina-Gorica; oče Franc, mati —.

Valentinčič Franc, roj. 17. sept. 1915, Bačo-Gorica; oče Luka, mati Marija Kleč.

Cej Janko, roj. 15. jun. 1922, Trnovo-Gorica; oče Alojz, mati Pepca Podgornik.

Klanjšek Jože, roj. 13. marca 1922, Grgar-Gorica; oče Jože, mati Jožefa —.

Kogovšek Ivan, roj. 22. marca 1919, Pregarje-Reka; oče Ivan, mati Katarina Kuret.

Srednik Franc, roj. 26. sept. 1920, Kopriva-Trst; oče Alojz, mati Ana Galjušek.

Trebičan Franc, roj. 9. marca 1919, Košana-Trst; oče Franc, mati Viljemina Počkar.

Sedmak Franjo, roj. 13. sept. 1922, Postojna; oče Franc, mati Marija Srebot.

Hrvatini Jože, roj. 10. avg. 1922, Skofija-Trst; oče Rudolf, mati Marija Zadnik.

Suligoj Franc, roj. 29. marca 1922, Cepovan-Gorica; oče —, mati Antonija.

Simčič Franc, roj. 19. julija 1914, Krmin-Gorica; oče Rajmund, mati Pepca Zilej.

Bratina Anton, roj. 12. jan. 1922, Ajdovščina-Gorica; oče Anton, mati Marija.

MALI OGLASNIK

PRODA SE

trihnadstropna zidana hiša, za katero je v ozadju še manjša zidana hiša. V večji hiši na frontu so trije flati in stanovanja zadaj v manjši hiši. Blizu Damen avenue na 23. cesti, Chicago, Ill. Renti nosijo \$75.00 mesečno. Proda se za nizko ceno. Za informacije kličite Seeley 7629. (3x9, 13,16)

PRODA SE

3 nadstropna zidana hiša, ter za dva avta garage za ceno \$5000.00, na 1857 Cullerton Street. Vprašati se pri Mrs. Ragers, 2318 W. 21st Str., Chicago, Ill. Tel. Seeley 1901. x2

ZA MALO CENO

si lahko kupite za samo \$5,450.00 zidano hišo s sedmi renti in trgovino spredaj v dobrem stanju. Na naslovu 1448 W. 18th Str., med Amer. Bohemian Hall in Laflin Street. Najemnine nosijo \$56.00 mesečno brez trgovine. Oglasite se na 2314 So. Ridgeland Ave., Berwyn, Ill., ali kličite Berwyn 2169. (8x)

Vi radi berete vesti iz drugih naselbin; drugi radi bere novice iz vaše naselbine. Poročite novice in dogodke v "Am. Slovincu".

OGLASI V "AM. SLOVENCU" IMAJO VEDNO USPEHI!

PRVI SLOVENSKI POGREBNI ZAVOD V CHICAGO

LOUIS J. ZEFRAK

1941 W. Cermak Rd., Chicago, Illinois
Phone Canal 4611

NA RAZPOLAGO NOČ IN DAN.

Najboljši avtomobili za pogrebe, krste in šenitovanja. — Mrtvaška kapela na razpolago brezplačno. — CENE ZMERNE.

POSEBNE KNJIGE NA RAZPRODAJI

Na roki imamo nekaj posebnih slovenskih knjig, ki se jih zdaj splah ne dobi. Te knjige so:

"ZDRAVJE IN BOLEZEN V DOMAČI HIŠI", vsebuje dragocene nasvete kako si ohranimo zdravje in kako si pomagati v boleznih.....50c
"ZDRAVILNA ZELIŠČA" — ta knjiga je posebno važna za one, ki se zdravijo z zelišči in rožami.....35c
"POEZIJE" Simona Gregorčiča, 1. vezan zvezek, ki vsebuje lepe domače znane pesmi Gregorčičeve.....75c

Skupna vrednost.....\$1.60

Zdaj v tej razprodaji dobite te tri knjige za samo

\$1.00

Pošljite naročilo takoj s potrebnim zneskom na:

KNJIGARNA AM. SLOVENEK
1849 W. Cermak Road, Chicago 8, Illinois

Pisano polje

J. M. Trunk

Smeš ali jok? Kakih 60 poštnih uradov tam od Ljubljane doli zopet posluje, tako se poroča, ker "so partizani odšli". To se poroča kot vesela novica. Ako gre le za pošto uradovanje, je dobra novica. Kakšni so bili tisti partizani, vsaj v Ameriki ne moremo izvedeti. Odšli so in zdaj so zopet Italijani tam. Veselo, ali da bi se človek razjokal?

Na železnici iz Jesenic je bilo l. 1919. Žena in 4 otroci, izgnani iz Gorice. Vsem se je poznal strah na obrazih. Pa se vsede poleg debela mesarica. "Ali ste iz Gorice?" poprašuje. "Kako je tam?" Jokaje povedala žena, da Lahji strašno preganjajo naše ljudi. Obraz mesarice je ostal kamenit. "Pa imate tam oranže!" se namrdne, kakor bi ne bilo Lahov v Gorici, ker so — oranže. "Partizani so odšli..." pošta zopet deluje, in morda prinaša tudi leta 1943 — oranže!

Oseba ali ličnost je nemškega pokolenja. Nemeč se nikdar ne izgubi, Slovan navadno, ko stopi čez prag. Visoko mesto zahteva nagovore. Ista vsebina, dasi praktična. Da se, nekako, borimo zoper nazizem in fašizem, pa ne sovražimo Nemcev ali Lahov. Dobro in praktično, ker tako mora biti. Poslušajo pa tudi Nemci in Lahji. Kakšni so? Saj jih poznate. Za Hitlera in Mussolinija. Kaj sta ta dva? Končno navadna roparja, kakor sami vidite. Ali so Nemci in Lahji za — roparja? Tu bi bili govori lahko še bolj praktični, ker to je za vsakega zelo važna zadeva, ki pride v pretres še pri najvišji sodbi. Ista vsebina, dobra vsebina pri govorih, pa je premalo vsebine.

Navadno zahajam k jelenom in orlom, pa moram včasih tudi k meni. Poznamo se, jaz Irec, Nemeč, oni mene. Ni treba jezika stegovati, bolje je, da je za zobmi. Pogovor je: Kako bo? Fant, bodi previden, kašo tudi v Ameriki pridelujejo! Lagati ali se hliniti nikoli, previdnost pa je čednost. Malo špasa pa ne škoduje, ko komu potipaš na zob, da vidiš, kako poskoči. Vse po čisti resnici. Irec skoroda pojama, ker on upa na Hitlera, pa gre s Hitlerovo kramo bolj navzdol. Pa ti pogleda v oči, ali tam morda zablišči, ko on pojama. Bodi previden, oči so vrata v dušo. Sem star lisjak, oko ostane trdo ko kamen. Firbic pa me prime. Well, pravim, nič ne ve, kako bo, ker Nemci so še silno močni. "You bet, they are..." poskoči Irec, in jezik mu je govoril iz srca. Dosti sem slišal, imam svoj špas, jutri pa grem sam zopet med jelene in orle, tam je bolje.

Meh za smeh. Slovinci se radi pobahamo, da imamo dosti soli v možganih. Res nismo ravno od nič. V novi Zedinjeni Sloveniji pa je do danes napovedano — 15 republik! Zafrkavljenje, pa ima neko jedro, ki kaže, da je malo soli v slovenskih možganih.

Ukrajinci. Prišel sem z njimi v dotiko tam, ne tu. Naravnost zatelebljeni v Nemeč, studentje so pozabili zapreti usta, kadar so videli kako nemško frklo na ulici Neumljivo. Bodo izjeme. Stalingrad so branili večinoma Ukrajinci, in po Ameriki je hodila ukrajinska junakinja. Zdaj imajo Nemeč. Naziji bi se podali z rožnim vencem okoli vratu in prijeli za romarsko palico, ako bi jim politično neslo. Med Ukrajinci, izgleda, se bojijo za ukrajinske duše, in prav svetniško so za

"vero". Well, za vero bodo tudi Ukrajinci, se zdi, kar bi bilo prav, ampak ukrajinski politiki najslabše vrste se dajo posvetiti v škofo (pravoslavne, seve), pa bi vsak tak "škof" rad postal papež, in ker je papež le eden, drug drugega izobčujejo ali ekskomunicirajo in ukrajinskih "papežev" je koškor v bodoči Sloveniji republik. Mesto soli utegne biti v možganih pri takih razmerah dosti vode, še več pa podle sebičnosti, in če je tako, morajo za take vodene možgane drugi možgani misliti, da bo nekaj reda. Nemški možgani mislijo prav satansko.

Ali je v Moskvi res le tema, ko tam pravijo, da ne more biti republika in vsaki vasi, in da vask podlež ne sme postati — papež. Kaj preganja Moskva, vero ali podlež?

Beneš je bil v Chicagu. Govoril je na javnem shodu, nekaj pozneje povedal tudi v bolj prijateljskem krogu. Tudi Beneš je predsednik države, ki je le na papirju. Pri govorih mora biti vrolo previden, to se razume, da se ne zameri, o bodočnosti ima morda kak načrt, kako pa bo, niti Beneš ne more vedeti. Govor in ugibanje se more in mora gibati le v okviru splošnih ciljev brez izrazitega načrta, in ta načrt je demokracija. Povedal pa je Beneš, da bodo tudi pri demokraciji težkoče, ker mnogokje manjka tal. Slovenski demokrat pove, česar Beneš niti omenil ni, ker pač ni blebetač, da bodo tla za prav uzorno, demokracijo pripravljena, kadar bo izginil — klerikalizem in bo izginila ignoranca. Jej... jej... kakšne težkoče še čakajo demokracijo!

Ali je Beneš prepričan, da bi moglo priti do kake demokracije zedinjenje Evrope, iz govora ni razvidno, pač pa misli Beneš vsaj na neko Vzhodno zedinjenje Evrope. Well, če bo mogla obstati morda kak dan. Bojim se, da si bodo demokrati jutri že v laseh.

Dalje je Beneš za to, da Rusija ne sme biti izključena. To lahko pove, saj smo skupaj s Sovjeti. Morda ima Beneš načrt za kooperacijo Rusije, ampak s kakim takim načrtom danes ne sme na dan, ako gre tak načrt malo preko demokracije. Zdi se mi, da je moral biti Beneš kakor v precepu, ker usta so morala govoriti tako, srce pa je govorilo na tihem drugače. Tudi Beneš mora še potpeti.

DR. JOHN J. SMETANA

Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
OPTOMETRIST
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523
Uradne ure: vsak dan od 9
iztraj do 8:30 zvečer

DR. H. M. LANCASTER
Dentist

2159 West Cermak Rd.
(ogel Leavitt St.)
Telefon Canal 8817
CHICAGO, ILL.

POSLUŠAJTE

jugoslovanski radio program, ki se oddaja vsako nedeljo od 9. do 10. ure zjutraj preko radio postaje WGES v Chicagu. —